

Taikos viltys

Niekas nenori karo

Vytautas Meškauskas

Pereitą savaitę atrodė, kad artėjame prie karo. Amerikiečių dauguma pritarė savo prezidento nusistatymui, kad Iraką reikia suvaldyti ir priversti jį pasitraukti iš jo okupuoto Kuveito. Tam pritarė ir visos civilizuotos pasaulis.

Ūkinis spaudimas, kad pasirodytų sėkmingas, reikalauja daugiau laiko, be to – jis reikalingas aukų iš spaudžiančios pusės. Kartu yra pavojaus, kad sudaryta koalicija nėra labai tvirta.

Tokioje situacijoje logiška išeitis buvo grąsinti karu, sutelkiant pasienyje dideles karo pajėgas, kurios atimtų Irakui bet kokią viltį išsilaikyti. Akciją pradėjus kilo abejonės – kad nesibaigtų taip kaip Vietname, reikalinga visos tautos pritartis.

Pagal JAV konstituciją karą paskelbti gali tik Kongresas. Prezidentas gali pradėti karo veiksmus tik jeigu būtų užpultas ar išprovokuotas. Atseit – būtų gera, kad Kongresas iš anksto duotų prezidentui leidimą reikalui esant kariauti. Bet to iki šiol neprašė nei prezidentas nei paties Kongreso vadai, nors beveik visi sutinka, kad toks nutarimas – kad ir nevisai formalus karo paskelbimas, bet rodąs tautos vieningumą – būtų naudingas ir padidintų spaudimą į Saddam Huseiną išeiti iš Kuveito.

Delsiama todėl, kad nėra visai tikra, jog Kongresas tokią palaikymą Prezidento teisei priimtų didele dauguma. Pasaulio viešoji nuomonė pasiekė tokį laipsnį, kad karą laiko anarchizmu, kaip dvikovą atskirų žmonių gyvenime. Tiesa, paskutiniuosius sulauko policija, kurios tarpvalstybiniame gyvenime nėra. Bet kovoti už, kad tokia būtų įsteigta – prezidentas Bush kalba apie naują pasaulio tvarką, kokią buvo norima įsteigti jau po I-jo ir II-jo Pasaulinių karų – nesinori. Tai turėtų būti sutarta taikiu būdu.

Iš tikro kariaujama dėl kitų priežasčių – kada jaučiamas pavojus savo interesams. Daugelis amerikiečių to neižiūri Arabijos jūroje – jei to rajono nafta reikalinga europiečiams ir japonams, tegul jie dėl jos ir kariauja!

Tai teigiant užmirštama, kad militarinis savo interesų gynimas buvo JAV-bių uždraustas ir vokiečiams, ir japonams. Tiems paklusus, JAV-bės prisiėmė pareigą daboti tvarką. Pagaliau – JAV nūdien yra Nr. 1 pasaulyje ir tai reiškia ne tik garbę, bet ir naštą, kurios negalima kratytis. Juo labiau, kad tik trečdalis dabartinių valstybių yra demokratinės ir dėl savo santvarkos negali konspiruoti prieš kitas.

Tokios kalbos įrodo, kad eilinis amerikietis nedaug nusimano tarptautinėje politikoje, kaip ir istorijoje bei geografijoje. Už tat jo vardu turėtų kalbėti visų rinktas prezidentas ir atskirose apygardose bei apylinkėse rinktas Kongresas. Bėda tame, kad televizijos amžiuje galima uždegti noru dalyvauti užsienio politikos klausimų sprendime visus – pasirošusius tam ir nepasirošusius. Ir vieni ir kiti turi teisę balsuoti. Tokiu būdu – reikia skaitytis su visų nuomone. Ir todėl per diskusijas dėl karo paskelbimo galima bus išgirsti keisčiausių, bet jaudinančių nuomonių. Daug neteisybės ir demagogijos. Visa tai ir sulauko nuo diskusijų administraciją ir Kongresą. Juk norintis būti pastebėtas senatorius ar kongresmanas turi pasirodyti nors ir nežmoniškai, bet 'kitoniškai'.

Žodžiu laukiama, kad Senate kokių nors įgaliojimus prezidentui pradėti karo žygius duos ne daugiau kaip 60 senatorių prieš 40, o kas įvyks Atstovų Rūmuose – niekas nenori nei spėti.

Čia dar verta prisiminti, kad daugumas įstatymų lei-

(Nukelta į 2 psl.)

Parašiutininkai gaudys Lietuvos jaunuolius

1991 metų sausio 7 d. 14:30 val. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis gavo telefonu informaciją iš TSRS kariuomenės, dislokuotos Baltijos valstybėse, vado gen. Fiodoro Kuzmino, kad TSRS Gynybos ministro Dmitrijaus Jazovo įsakymu Lietuvoje

pradedamas priverstinis jaunuolių ėmimas į TSRS kariuomenę, tam naudojant specialią parašiutininkų diviziją. Bus gaudomi ir tie Lietuvos Respublikos jaunuoliai, kurie yra pasinaudoję konstitucine teise ir nutraukę tarnybą sovietų kariuomenėje.

(LIC)

Kuršių marių pakrantės idilė...

Sausio 15 Lietuvos valstybinė šventė

Klaipėdos kraštas susijungė su Lietuva

P. Žostautaitė

Pirmajam pasauliniam karui pasibaigus, 1919 m. pradžioje Paryžiuje, Versalio taikos konferencijoje, Antantės šalys nugalėtojos svarstė naujojo Europos žemėlapi klausimus. Besikuriančios Lietuvos valstybės vadovai rūpinosi buvusias Rusijos ir Vokietijos imperijų sudėtyje istorines Didžiosios ir Mažosios Lietuvos žemes sujungti į vieną valstybę ir prieti prie Baltijos jūros - Klaipėdos uostas buvo gyvybiškai svarbus Lietuvos ekonominiam savarankiškumui.

Lenkijos reikalų komisijoje, svarstant šios šalies sienų klausimus, iškilo ir Klaipėdos problema. Lenkija, remiama Prancūzijos, reikalavo atgaivinti senąją Lietuvos - Lenkijos valstybę su 1793 m. sienomis, o Klaipėdos kraštą prijungti prie Lietuvos tik tuo atveju, jei Lietuva sutiktų atnaujinti tradicinius federacinius ryšius su Lenkija. Vokietija nepritarė Lenkijos planams. Ji pasisakė už Klaipėdos krašto prijungimą prie Lietuvos, tikėdamasi ateityje jį lengviau atplėšti.

1919 m. Versalio taikos sutarties 99 straipsniu Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos ir perduotas Prancūzijai administruoti Antantės vardu, kol bus galutinai nuspręsta, kam jis turi priklausyti. Trejus metus truko prancūzų okupacija Klaipėdos krašte. Ateiviai pasišovė sukurti

jame "laisvąją valstybę" - "freistaatą", o ateityje paversti jį Prancūzijos protektoratu. Tilžėje susikūrusi "Prūsų lietuvių tautos taryba" pradėjo judėjimą už Klaipėdos krašto prijungimą autonomiškoms teisėms prie Lietuvos. Prie jo prisidėjo daug klaipėdiškių lietuvių.

Pagaliau Lietuvos vyriausybė, naudodamasi suinteresuotų valstybių prieštaravimais, lėmusiais naujus poslinkius Rytų Europos politikoje, nutarė ginkluota jėga kraštą prijungti prie Lietuvos. Tuo tikslu Klaipėdoje buvo sudarytas Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas su žymiu visuomenės veikėju Martynu Jančium priešakyje, šaukiami savanoriai ir šauliai, Lietuvos reguliariosios kariuomenės daliniai itin slapta siunčiami prie Klaipėdos krašto sienos, perrenjami civilių drabužiais, apginkluojami, iš jų sudaryta ypatingos paskirties rinktinė ir sukilėlių štabas. 1923 m. sausio 15 d. sukilėliai paėmė Klaipėdą - toji diena buvo paskelbta valstybine švente - Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos diena. Ginkluotą sukilimą galima vertinti kaip drąsų Lietuvos vyriausybės žygį - pasibaigė prancūzų okupacija krašte, ir Klaipėdos kraštas de facto buvo prijungtas prie Lietuvos.

Antantės valstybės 1923 m. vasario 16 d. sprendimu Klaipėdos kraštą pripažino esant atskiru autonominiu Lietuvos vienetu. Tačiau šis sprendimas nebuvo galutinis krašto prijungimo dokumentas. Lietuvai dar reikėjo įvykdyti Antantės iškeltus reikalavimus ir parengti autonominio Klaipėdos krašto inkorporavimo į Lietuvos sudėtį teisinius aktus, nustatyti jo teisinę padėtį, autonominių valdžios organų kompetenciją, santykius su Lietuvos centro valdžia.

Ilgose diskusijose dėl konvencijos Lietuvos diplomatai parodė didelį principingumą ir ryžtą, atėmė lenkų veržimąsi į Klaipėdą, išvengė prancūzų ir lenkų globos, dėl Klaipėdos neišsižadėjo Vilniaus, tačiau padarė daug nuolaidų apbruojant autonomines teises.

1924 m. gegužės 8 d. Paryžiuje buvo pasirašyta Klaipėdos krašto perdavimo Lietuvai konvencija. Krašto reikalų Signata-

rėmis buvo paskirtos Anglija, Prancūzija, Italija ir Japonija. Klaipėdos konvencija tapo tarptautiniu teisiniu aktu, ir be šių valstybių sutikimo Lietuva niekam negalėjo jo perleisti. Šiuo teisiniu aktu Antantės valstybės pripažino Klaipėdos kraštą Lietuvai, tačiau labai apribojo jame Lietuvos suverenitetą.

Autonominis Klaipėdos kraštas gavo teisę turėti savo valdžios organus - seimelį, krašto gyventojų renkamą 3 metams, ir vykdomąją valdžią - direktoriją. Šių vietinės valdžios organų kompetencijai priklausė autonominių įstaigų administravimas, teismai, švietimas, bažnyčia, policija, sveikatos apsauga, socialinis aprūpinimas Lietuvos valdžios kompetencijai - santykiai su užsieniu, krašto apsauga, valstybės saugumas, bendros reikšmės susisiekimas, muitai, akcizai, monopolijų teisė, spaudos, susirinkimų tvarka. Klaipėda buvo paskelbta tarptautinės reikšmės uostu. Lietuvos centro valdžiai atstovavo prezidento skiriamas gubernatorius.

Klaipėdos kraštas buvo palyginti nedidelis. Jis turėjo 2848 km² (5,1% bendro Lietuvos ploto), jame gyveno 6% visų gyventojų. 1925 m. sausio 20 d. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis krašte gyveno 141 645 žmonės. Per surašymą atsiradusią "memelanderių" grupę Lietuvos publicistai, priešingai vokiečių kolegoms, priskyrė lietuvių tautybei. Tai vietiniai gyventojai, per šimtmečius vokiečių kultūros veikiami netekę tautinės savimonės, nors namie dar kalbėję lietuviškai, turėję lietuviškas pavardes. "Memelanderius" priskyrus lietuvių tautybei, lietuvių sudarė 50,8%, vokiečiai - 43,8%, kitų tautybių - 4,1% gyventojų. Krašto valdymo įstaigose dominavusiems vokiečiams buvo privalu vykdyti provokišką politiką krašto viduje. Dauguma lietuvių buvo kaimo gyventojai, vidutiniai ir mažžemiai ūkininkai, kumečiai, žemės ūkio darbininkai. Visi jie politiniame krašto gyvenime vaidino antraeilį vaidmenį.

Įlaugi į Lietuvos valstybę Klaipėdos kraštui buvo nelengva. Dvi etnografinės lietuvių teritorijos kelis šimtmečius gyvenusios skirtingomis sąlygomis, be

(Nukelta į 4 psl.)

Bushas nevažiuos į Maskvą? - Susitarimas dėl 1991 m. biudžeto. - Smurtas Pabaltyje. - Washingtono pažiūra.

Pereitą šeštadienį kolumnistas R. Novak CNN programoje Capitol Gang pasipiktino prezidentu Bushu už neatsiliepiamą į Lietuvos naują apgalbos šauksmą. Sovietų desantininkai užėmę Lietuvos kompartijos pastatus ir spaustuvę Rygoje. Sekmadienį buvo pranešta, kad Busho kelionė į Maskvą, numatyta vasario 11-13 d.d. bus greičiausia atidėta dėl pašlijusios sovietų vidaus padėties bei krizės Persijos įlankoje.

Iš tikro, būklė Lietuvoje buvo rimta. RESPUBLIKA didele antrašte prieš Kalėdas skelbė – KLAIPĖDOJE JAU PRASIDĖJO. Ten komentantas leido naudoti ginklą, jei kariai jautų sau pavojų ar kaip sakoma atitinkamam įsakyme – 'jei bus sudėtinga situacija'. Vėliau prasidėjo buv. kompartijos pastatų okupacija, radusi atgarsio pasaulinėje spaudoje ir TV.

Kartu pasigirdo ir taikingesnė žinia. Visos 15 respublikų sutarė su Gorbačiovu dėl sąjunginio biudžeto 1991 metais. Aktai ir dokumentai sau, bet gyventi kaip nors reikia. Neatrodė, kad bet kuri viena respublika galėtų pradėti visai nepriklausomai gyventi, jei jai ir nebūtų trukdoma. N.Y. TIMES korespondentas Craig R. Whitney cituoja Lietuvos atstovą Maskvoje Egidijų Bičauską sakant:

"Kas buvo pasiekta yra susitarimas tarp atskirų respublikų išlaikyti jau esamus ryšius 1991 m.. Bet tas dokumentas yra Sovietų Sąjungos vidaus reikalas ir mes neturime jokio noro jį pasirašyti".

Išsina, kad susitarimo bus laikomasi, nors jis ir liks nepasirašytas. Kartais ir dėl svarbių reikalų sutariama tik rankos paspaudimu.

Nors kalbama, kad Ševerdnadžė dar kasdien kalbasi su Gorbačiovu telefonu ir ruošias 350 psl. raportą apie sovietų užsienio politiką perestroikos metu, jo pasitraukimas buvo didelis smūgis Gorbačioviui. Kol kas paskyrimai 'tvirtos rankos' šalininkų į įvairias raktines pozicijas Gorbačiovo prestižo nepakėlė. Faktinai net patys pakeltieji dar nesusigauja, ko iš tikro iš jų norima. LIETUVOS AIDO korespondentė Maskvoje Rūta Grinevičiūtė pranešė iš Maskvos:

"Generolas B. Gromovas, naujasis vidaus reikalų ministro pavaduotojas, dėl

kurio paskyrimo taip neramu Lietuvoje, pats prisipažino interviu LIETUVOS RYTUI, kad nežino kaip įvesti prezidentinį valdymą kurioje nors TSRS dalyje. Jis taip pat nenorėtų būti svetimo plano vykdytoju."

"Jis pasakė: 'Aš nenoriu nieko komentuoti, nes bijau kad vėl būsiu kur nor paskirtas'. "Turite galvoje Afganistaną" – klausiu. 'Afganistaną ir šį paskyrimą. Geriau mane būtų paskyrę į susivienijimo TSRS didysis teatras' generalinio direktoriaus pareigoms."

Pirmadienį CNN žinios apie Busho-Gorbačiovo pasimatymo atidėjimą oficialiai nebuvo patvirtintas, nors tam gali būti ir svarbesnė priežastis. Ševerdnadžė pasitraukus, mažesni pareigūnai priešinasi kai kuriems susitarimams konvencionalinio ir atominio apsiginklavimo srityse, kuriuos kaip tik Maskvoje turi pasirašyti abu prezidentai.

Pavėluotai taip pat pranešama, kad Valstybės D-tas pareiškė susirūpinimo dėl padėties Pabaltyje, ką TASS pavadino, neteisėtu ir provokaciniu, keliančiu įtempimą Pabaltyje.

Dėl paties fakto štai kas paaiškėjo. Maskvai ištikimi Pabaltijo komunistai, penktadienį susirinkę Maskvoje atkreipė Maskvos dėmesį į organizuojamas Pabaltyje saugumo pajėgas. Tai paskatino ne kariuomenės, bet vidaus reikalų ministerijos smogiųjų dalinių, vadinamų 'juodosiomis biretėmis' įsikišimą – partijos pastatų Vilniuje ir spaustuvės Rygoje užėmimą. Spaudos darbininkai Rygoje atsakė streiku. Sovietų veiksmus Valstybės D-to oficialus nuomonės reiškėjas Richard Boucher pavadino 'provokaciniais'.

Tuo tarpu armijos gen. štabo v-kas gen. Moisejovas pareiškė Maskvoje, kad į Pabaltijį nebus pasiųstas nei vienas kareivis daugiau. Ir pats Gorbačiovas pareiškė Latvijos min. pirm. Ivars Godmaniui, kad jam dar nebuvo pranešta, kas iš tikro atsitiko Rygoje.

Taip pat pirmadienį N.Y. TIMES pasirodė ilgas Andrew Rosenthal str., kuriame cituojami aukšti JAV pareigūnai, neišvardinant juos pavardėmis. JAV vyriausybė svarstant ką daryti, jei Gorbačiovo prestižas dar žemiau kristų. Washingtonas taip pat ieško daugiau kontaktų

su respublikom, kas susitinka su daug techniškių ir diplomatiškų kliūčių, ypač darant tarp jų skirtumą. Pabaltijo valdžios žmonės priėmė pats Bushas ir Bakeris, tačiau Armenijos, Kazakstano, Ukrainos, Rusijos ir Baltgudijos atstovus priėmė mažesni pareigūnai kaip saugumo patarėjas Scowcroft ir pasekretorius Eaglebuger.

Kalbant apie ateitį administracijos pareigūnai prisipažino, kad ji jiems neaiški. Neaišku kaip stiprios esančios Gorbačiovo pozicijos. Jie – tie pareigūnai – nebūtų nustebę, jei kai kur būtų įvestas 'prezidentinis valdymas' tačiau jie nelaukia karo stovio įvedimo visoje Sovietų Sąjungoje.

Santykiai su sovietais pirmą kartą po Gorbačiovo išgalėjimo neberodo nuolatinio gerėjimo ir vėl daugiau priklauso nuo to kaip Maskva tvarko savo pavaldinius, kaip tai buvo šaltojo karo metu.

Nėra abejonės, kad tas J. Rosenthalio straipsnis nebuvo atsitiktinis. Jis greičiau buvo Valstybės D-to inspijuotas.

Laukdamis tolimesnio Maskvos spaudimo, jos šalininkai vis daugiau kelia galvas. Lietuvos rašytojų sąjungos suvažiavime gruodžio viduryje dalyvavo 187 rašytojai, trūko per 80. Jų tarpe J. Baltušio, V. Petkevičiaus, R. Lankausko, laukiančių šviesos iš Maskvos.

Taikos viltys...

(Atkelta iš 1 psl.)

dėjų yra priešiškos prezidentui partijos, o demokratų dauguma yra nusitelsusi palaukti iki galutinai paaiškės ūkinės blokados įtaka.

Tokioje situacijoje prezidentas nutarė padaryti keletą ekstra žingsnių. Jis pasiūlė pasiųsti savo Valstybės Sekretorių į Bagdadą, ir Washingtono priimti Irako užs. reikalų ministerį – ne derėtis, bet tik išpėti, kad Irakas tikrai pasitrauktų iš Kuveito.

Irakas tai galėjo palaikyti silpnumo ženklu. Iš tikro tas sumanymas buvo skirtas ne Irakui, bet amerikiečių viešajai nuomonei – įrodyti, kad prezidentas nepaliks nepajudinto nė vieno akmens, kad kaip nors rasti taiką.

Iš to niekas neišėjo, nes Saddamas panorėjo priimti Bakerį prieš pat datą, po kurios, pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją, galima bū

Iš kitos pusės

RESPUBLIKA jau trečią savo žurnalistikos stipendiją paskyrė 23 metų Arūnui Stanislovui Daugėlai. Jis jau antri metai studijuoja Vilniaus universitete, prieš tai atitarnavęs kariuomenėje ir baigęs Klaipėdos politechnikos automobilių aptarnavimo skyrių. Jis jau ir kelių laikraščių bendradarbis.

Kartu su jo fotografija ir asmens žiniomis, Respublika persispausdino jo straipsnelį iš PERSPEKTYVŲ 1 (18) nr, turbūt kaip jo kūrybos pavyzdį. Jame Arūnas rašo apie PAMIAT - Rusijoje veikiančią antisemitinę ir monarchistinę organizaciją, dirbančią keliomis grupėmis, kurios tarp savęs nesutaria. Centrinė tarybinė spauda jos veiklą neteisingai išpučianti. Laikraštis TRUD syki net pranešė, kad Pamiat nariai išplėšė vieną naktį 30 žydų butų Charkove. Iš tikro tą naktį tame dideliame mieste buvo apiplėšti net 39 butai, bet jų tarpe tik vienas žydų. Maskvoje, anot to vaikino, vienas gerbiamas žydas,

'kurio niekas, be bendradarbių ir kaimynų, nepažinojo, staiga gavo 'pabėgėlio statusą' (? / vm) emigracijai į JAV ... (Tas) statusas garantuoja JAV vyriausybės paramą pragyvenimui, darbą ir pastogę. Daugeliui iš TSRS išvažiuojančių žydų "Pamiat" – tik priemonė tokiam statusui gauti. Tai daroma labai paprastai: užsakovas užmoka pinigų, pamiatininkai susirenka prie jo namo, išdaužo langus, pripaišo svastikų, paskanduoja 'žyde lauk'. Nukentėjęs kreipiasi į JAV pasiuntinybę ...

Išsina, kad Pamiat naudinga. Štai kodėl prieš šią organizaciją nebuvo imtasi represijų ... Sionizmui reikalingas Pamiat dirbtinas siaubas Tarybų Sąjungos žydams, skatinantis juos važiuoti į Izraelį, nes reikia apgyvendinti arabų teritorijas Palestinoje."

Bet į Izraelį dabar jau galima laisvai važiuoti. Jei taip, kam jiems reikalingas 'pabėgėlio statusas' įvažiuoti į JAV? Juk sionistams žydai reikalingi Izraelyje, bet ne JAV.

Lietuvos žydai – kurių tarpe yra ir uolių mūsų atgimimo talkininkų, kaip rašytojas Grigorijus Kanovičius, žurnalistas Eusiejus Jacovskis, – pakėlė nemažą triukšmą, juo labiau, kad buvo laukiamas Izraelio Kneseto - seimo pirmininkas Dovas Šilianskis, kurio tėvai kilę iš Šiaulių. Po savaitės pasirodė atsakingos už tą įvykį redaktorės Brigitos Balikienės paaiškinimas, kuriame sakoma:

"Respublika" išvėlgė straipsnyje "Pamiat" organizaciją kompromituojančią esmę."
Saliamoniškai pasakyta, tačiau, kad nebūtų vėl ginčų, ji baigė:

"Respublikos redakcija apgailestauja, kad straipsnis "Ką galvoja Pamiat?" ižeidė žydų tautinius jausmus ir tarsi nubraukė visą, kas iki šiol žydų tautos tema buvo spausdinama mūsų laikraštyje. Atsiprašome."
Žodžiu – pasimokyti dar vėliau ir stipendiantams, ir redaktoriams. (vm)

tų pavartoti jėgą Irakui iš Kuveito pašalinti.

Kovodamas dėl amerikiečių nusistatymo, prezidentas nutarė padaryti dar vieną mažesnę žingsnį – pasiųsti Bakerį į Ženevą pasimatyti su Huseino liokajumi Azizu. Tai būtų trečiadienį, kada mūsų laikraštis jau bus pakeliui į savo skaitytojus.

Aišku, kad Saddamas užėmė Kuveitą ne iš noro padėti palestiniečiams. Bet tai neblogo proga pabandyti visus arabus suvienyti prieš žydų globėjus amerikiečius. Iš to greitai nieko negali išeiti, bet ilgainiui, tam tikroms aplinkybėms susidėjus, arabų pasaulyje gali atsirasti vadas, bandąs juos suvienyti kovai prieš netikėlius.

Ateities perspektyvos kelia daug klausimų. Kaip formosis visas rajonas, jei Irakas būtų visiškai sunaikintas? Koks ten bus jėgos balansas? Gal vėliau palikti jį ramybėje, jei tik jis sutiktų pasitraukti iš Kuveito?

Toks noras ryškėja Europoje ir gal net arabų valstybių tarpe. Ir kas, jei Irakas iš principo sutiktų pasitraukti, bet pirmiausiai norėtų išsiaiškinti tolimesnę ateitį?

Toks atvejis labai gąsdina

na Izraelį ir jo šalininkus Amerikoje. Po kelių metų jis galėtų pakartoti savo agresiją, nors gal ir kita kryptimi, bet šį kartą apsiginklavęs atominiais ginklais. Sunku, žinoma, patikėti, kad jis išsilaikytų pralaimėjęs dar vieną karą ar tik dar viena kapituliaciją po aštuonių metų karo su Iranu.

Antra vertus – šiame pasaulyje negali būti dėl nieko visai tikras. Dėl viso to nuo taikos, atrodo, eina ta kryptimi, kad jei Huseinas pasirinktų taikos kelią, jis dar galėtų, jei ne iš viso išvengti karo, tai bent nukelti jo pradžią vėlesniam laikui

• Vatikano spauda praneša, kad popiežius Jonas Paulius II-sis, ruošdamasis atjauninti katalikų bažnyčios hierarchiją, paskelbs apie dvidešimt naujų kardinolų, kurie bus jaunesni, apims visus kontinentus ir kai kurie iš jų ateis iš Rytų Europoje atgimusios katalikų bažnyčios. (sj)

*Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ*

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 16146116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai graži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.**PADEKIME LIETUVOS VAIKAMS****Lietuva pavojaus akivaizdoje!**

Grožis ir tiesa kalba labai tyliai balsu, tą balsą užgožia ir širdį skaudina blogos žinios ateinančios iš tėvynės Lietuvos. Neleiskime nustoti vilties žvaigždei žibėti. Mes esame lietuviai, mes tautos dalis.

Šiuo metu skubiai reikalingas maistas ir mokykliniai reikmenys Lietuvos moksleiviams. Maisto pavyzdžiai: kakava, cukrus, plytelės, džiovinti vaisiai, sriubos pakeliuose (ne skardinėse dėžutėse), javieniai, riešutai, riešutinis sviestas, plastikiniuose indeliuose, įvairios instend košės milteliai, vitaminai ir t.t.. Mokyklinių reikmenų pavyzdžiai: pieštukai, šratinukai, pastelės, akvarėlės, spalvavimo pieštukai, trintukai, molis, lipdymui, spalvavimo knygelės, liniuotės, skystis klaidoms taisyti ("liquid paper") ir kiti.

Šiuo metu mūsų vaikams svarbu sumegzti bendravimą, gyvai pajusti tautos nedalomumą, ištiesiant brolišką dosnią ranką nelaimingam, nuskriaustam, verkiančiam ar sergančiam Lietuvos vaikui.

Kreipiamės į vedėjus, prašydami paskelbti mokykloje šį vaikų Lietuvos moksleiviams, kuris tęsis iki šių metų vasario 1 dienos.

Galima šiam kilniam tikslui aukoti ir pinigus. Surinktas gėrybes prašome siųsti LB Švietimo tarybos pirmininkės adresu:

Regina Kučienė,
8626 So. Mozart St.,
Chicago, IL 60652

Švietimo taryba viską persiųsi į Lietuvą, kaip buvo sutarta su Lietuvos Švietimo ministru Dariu Kuoliu.

Padėkime šiam gyvybiniui reikalui mūsų tėvų žemės moksleiviams. Būkime jautrūs, mūsų mokinių aukos vienas jėgas svarbiausiems uždaviniais – Kremliaus užsispyrimams.

Tikimės, kad už patirtą Jūsų artimui dosnumą Lietuvos vaikučiai Jums visiems siųs savo mažų širdelių šypsius.

Regina Kučienė
JAV LB Švietimo
tarybos pirmininkė

Gatvės muzikantai Vilniuje ...

V. Kapočiaus nuotr.

LIETUVIŲ OPERA RANKŲ NENULEIDŽIA

Chicagos Lietuvių opera dar nepaseno, bet galima sakyti, kad tikslai subrendo. Tad ir rengiasi su Lietuvos operos ir baletu teatru "klumpės į bendrą krūvą" sudėti. Jeigu ne bendram gyvenimui, tai bent bendram darbui. Bendromis jėgomis rengiamasi statyti A. Ponchielli operą I Lituani.

Operos siužetui yra panaudotas A. Mickevičiaus Konradas Valenrodas. Į lietuvių kalbą išvertė ir istorines klaidas (su autorinių teisių agentūros sutikimu) ištaisė St. Santvaras. Pasaulinė operos premjera buvo 1874 m. Milano Scaloje. Ši opera priskaitoma prie "Grand" operų ir Italijoje buvo labai populiari. Kadangi patys italai tuo metu pergyveno savo tautinį išsilaisvinimą, tad tematiniai jiems aktuali ir suprantama buvo.

Tad ir mums šiuo metu turėtų būti aktuali. Gal dėl

to ir Lietuvos opera norėjo mieliau statyti šią operą, o ne Jūrą ir Kastytį, kaip buvo anksčiau tartasi. Bet reikalingas Lietuvoje negerėjant ir KGB vadams Maskvoje net apie kraujo praliejimą kalbant, dar daug kas pasikeisti gali. Jeigu reikalai eis į blogąją pusę, tai numatytos gastrolės ir pastatymai Vilniuje, dar gali neįvykti. Čia buvo tik užuomina padaryta, bet nereikia į pesimizmą pulti. Tad operos kolektyvas rengiasi ir intensyviai dirba.

Beveik visi pagrindiniai solistai, baletas, orkestras, dekoracijos ir rūbai bus iš Vilniaus. Reikia tikėtis, kad visas laiku atvyks ir tvarkingai bus pristatyta. Iš Vilniaus turi atvykti šie solistai: Virgilijus Noreika, Irena Milkevičiūtė, Arvydas Markauskas ir Vincentas Kuprys. Pirmieji trys mums jau yra žinomi, tai aukšto lygio solistai. Jeigu visas pagal planą vyks, tai opera žada būti aukšto lygio!

Chicagos Lietuvių operos choras, kuris yra visų šių darbų sumanytojas ir "spiritus movens", žinodamas savo atsakomybę ir darbų apimtį, jau dabar intensyviai dirba. Kad ir visuomenė apie jų darbus sužinotų, tad į savo prieššventinę repeticiją gruodžio 21 d. pasikvietė keletą svečių. Prieš repeticiją Vyt. Radžius, operos valdybos pirm., pasveikino kolektyvą su ateinančiomis šventėmis ir pristatė dalyvaujančius svečius. Muz. Alvydas Vasaitis operos dirigentas supažindino su statomos operos darbais.

Ypač buvo malonu matyti sol. J. Vaznelį ir vėl operos cilese. Chicagai būtų tiesiog nepatogu, jei nepajęgtų nei vieno pajėgesnio solisto išstatyti. Jau praėjo tie laikai, kuomet Chicago galėjo

didžiulotis savais solistais. Dar prisimename Prudenciją Bičkienę, Daną Stankaitę, Algirdą Brazį, Stasį Barą, Joną Vaznelį ir daugelį kitų, kurie iškėlė Chicagos Lietuvių operą. Pasvajoję apie praeitį grįžkime prie repetacijos. Jai vadovavo muz. Alvydas Vasaitis, akompanavo muz. Manigirdas Motekaitis. Jau minėjau, kad dalyvavo ir sol. J. Vaznelis. Turbūt – vietoje I. Milkevičiūtės, jos rolę atliko solistė Eglė Rūkštelė – Sundstrom. Reikia suprasti, kaip sunku yra repetuoti, kuomet beveik visi solistai Vilniuje. Nesamo solisto vietą uždengia fortepijonas – arba pats dirigentas. Buvo repetuojamas pirmasis veiksmas. Kiekvienas sakinyk kartojamas po keletą sykių.

Bendrai paėmus, choras skamba labai įspūdingai. Kai visas choras dainavo, tai sol. St. Baras (kaip senas kavalerijos arklys išgirdęs maršą) neišlaikė ir pradėjo dainuoti. Po to prisipažino: "Aš net po dešimties metų atsiverčiau gaidas ir bandžiau padėti tenorams. Mano didžiausia svajonė buvo dainuoti Lietuvoje, bet deja, to negalėsiu, tad linkiu jums". Buvo perskaitytas Lietuvos operos sveikinimas Chicagos Lietuvių operai: "Jūsų darbas puoselėjant Lietuvių operos meną kelia Tėvynėje visuotinę pagarbą..." Ta pačia proga muz. Alvydui Vasaičiui, vykstančiam į Lietuvą buvo palinkėta laimingos kelionės. Jis Vilniuje, diriguos Lietuvos operos 70-ties metų jubiliejiniame koncerte.

Po linkėjimų ir sveikinimų, visi buvo pakviesti į Jau-nimo centro kavinę vaišėms. Kolektyvas, kuris bendrai dirba, turi ir bendrai pasi-linksminti!

J. Žygas

Sibiro tremtinė J. Bieliauskienė ir vicepremjeras R. Ozolas rezistencijos parodoje Vilniuje.
V. Kapočiaus nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

Kas organizuoja klaidinimus ir šmeižtus?

Klaidinimų ir šmeižtų bangos, viena po kitos vis eina per Lietuvą, kad sukompromituotų Lietuvos nepriklausomybę dirbančius veikėjus. Tai kasdien, profesionaliai paruošti, bet pramanyti kokie nors intymesni įvykiai, kurie nebuvo, bet metais mėnesiais ir dienomis nurodomi. Atseit tikri, jais tikėk ir juos kitiems pasakok, kad visi žinotų, kas dabar Lietuvą valdo.

Kurį laiką tokie šmeižtai buvo tik pasakojami vieni kitiems. Dabar jau platinami pogrindžio lapeliais ar laikraščiais, siuntinėjant juos į tas Lietuvos vietas, kur gyvena daugiau kitataučių ir kurie tokiais "žiniomis" greičiau įtiki.

Daugiausia šmeižtų susilaukia V. Landsbergis, K. Motieka, K. Prunskienė, R. Ozolas. Žinoma ir tie, kurie šią ar kitą savaitę yra aščiau pasisakę prieš okupacinį sauvaliavimą.

Specialistams tyrinėjant tokių šmeižtų gaminių vietas prieita išvados, kad jie gudriai pridengti, ateina iš sovietinių pavaldžių įstaigų.

• **NAUJŲJŲ METŲ** išvakarėse per Vilniaus radiją buvo plačiau apžvelgta trys didieji įvykiai, buvę tais metais Lietuvoje.

Pirmasis – tai Vasario šešioliktos minėjimas Vilniuje, operos rūmuose. Antrasis – Kovo 11-oji – Lietuvos valstybės atkūrimas. Trečiasis – rugpjūčio 23 d. Lietuvos kelio pralaužimas į Europą.

Vasario 16-osios minėjime tada kalbėjo dar visoj galybėj buvęs A. Brazauskas ir pasisakė už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Tą minėjimą per Vilniaus radiją plačiau aptarė S. Lampsargytė.

Apie Kovo 11-tąją plačiau kalbėjo E. Butkus. Tada, renkant Aukščiausiosios Tarybos pirmininką, kurį dabar jau vadina Lietuvos prezidentu, V. Landsbergis gavo 91 balsą, o A. Brazauskas 38 balsus.

Apie rugpjūčio 23 d. įvykius, kada ties Lazdijais į Lenkiją ir iš Lenkijos į Lietuvą, buvo simboliniai pralaužtas kelias ir į Europą, kalbėjo R. Pakėnienė.

Tie įvykiai tada mums buvo džiaugsmo įvykiais. Tokiais jie paliks ir visame mūsų valstybiniam gyvenime.

• **LIETUVOS KARDINOLAS**, arkivyskupas ir visi Lietuvos vyskupai pranešė, kad 1991 metais Lietuvoje skelbiami šeimos metais.

Šeimos metų paskelbimas buvo skaitytas visose katalikų bažnyčiose ir pranešta, kad tokių metų svarba bus nagrinėjama pamoksluose, spaudoje, radijo ir televizijos programose, specialiuose renginiuose.

• **AUKŠČIAUSIOS** Tarybos pirm. V. Landsbergis pirmąją sausio savaitę lankėsi Norvegijoje, kur surengtoje specialioje konferencijoje padarė pranešimą, susitiko su Norvegijos min. pirmininku, užsienio reikalų ministru, įtakingais valdžios, prekybos ir pramonės pareigūnais.

Dėkodamas Norvegijai ir kitiems šiaurės kraštams už didelį ramstį Lietuvai einant į nepriklausomybę priminė, kad artimiausiu laiku Lietuvoje bus atidarytas Norvegijos informacijos biuras.

• **NAUJA** Lietuvos Aukščiausios Tarybos sesija prasidės jau šią savaitę. Jos laukia didelis darbas svarstant ir priimant naujus, Lietuvai reikalingus įstatymus.

Tikimasi, kad darbas šioj sesijoj bus našesnis, nes Tarybos nariai jau turi daugiau praktikos, o esant suorganizuotoms frakcijoms, bus mažiau tuo pačiu reikalu besikartojančių kalbėtojų.

Apie naują Tarybos sesiją kalbėjo jos sekretorius Liudvikas Sabutis. Jis priminė, kad iš praėjusios sesijos yra likę nebaigti svarstyti svarbūs ekonominiai ir nuosavybės reikalų įstatymai. Ir taip pat priminė, kad įstatymų priėmimo labai kenkia Sovietų Sąjungos tvarkos nepastovumas ir derybų su Lietuva atidėliojimas.

• **TYRINĖJANT** kiek Vilniaus krašte, jei reikėtų, gyventojų balsuotų už Lietuvos pasilikimą su Sovietų Sąjunga, rasta, kad tokių būtų 23%. O už pilną Lietuvos nepriklausomybę balsuotų 60%.

• **LIETUVOJE** maistas žmonėms jau parduodamas tik pagal korteles. Maisto kainos būslančios pakeltos 3-4 kartus.

Dabar, kaip pranešama, sudaromi pakeliamų kainų sąrašai, ir tie sąrašai visiems maisto produktams bus paskelbti šios savaitės pradžioje.

Sakoma, kad kainų pakėlimas, kaip ir buvo padaryta Lenkijoje, reikalingas išėiti į laisvą rinką.

• **SUSISIEKIMAS** autobusais Lietuvoje jau pakel-

Klaipėdos kraštas susijungė su Lietuva...

(Atkelta iš 11 psl.)

to, skirtingo ekonominio ir kultūrinio išsivystymo lygio būtų galėjusios suaugti greičiau, jei ne kišimasis iš svetur: kaimyninė Vokietija vykdė revanšistinę politiką. Per krašte likusį senąjį vokiečių administracinį aparatą, teismus, mokyklas, bažnyčią, gausias ūkines ir kultūrinės organizacijas Vokietija pradžioje slapta, o nuo 1933 m. atvirai pradėjo kištis į Klaipėdos krašto vidaus reikalus, o galiausiai net reikalauti anšluso. Klaipėdos kraštas Vokietijai buvo placdarmas "žygiui į Rytus".

Siekė stiprinti savo įtaką Klaipėdos krašte ir Lietuvos vyriausybė. Jau 1923 m. buvo panaikinta muitų siena su Lietuva, įsteigtos muitinės prie Nemuno, iš Karaliaučiaus geležinkelio direkcijos perimti geležinkeliai, ryšių įstaigos, uostas, įvestas litas, atlikti kiti autonominio krašto įjungimo į Lietuvos sudėtį formulumai. 1924-1926 m. buvo nutiesta Šiaulių-Kretingos, 1932 m. - Kretingos-Klaipėdos geležinkelio linijos, taigi užsimezgė tiesioginis susisiekimas su Klaipėda. 1930-1938 m. nutiestas Kauno-Klaipėdos plentas. Privatūs pramonininkai ir prekybininkai Klaipėdoje ėmėsi atkurti senas ir statyti naujas pramonės bei prekybos įmones, fabrikus, bendroves, gyvenamuosius namus. Buvo pradėtas tvarkyti uostas.

Tačiau 1923-1930 m. Lietuvos Respublikos vadovai Klaipėdai per mažai skyrė dėmesio, nes ir pačioje Lietuvoje buvo sunki vidaus padėtis. Todėl susidarė palankios sąlygos krašto vokiečių reakcingiems politiniams vadovams telkti "Klaipėdiškių tautą" į vieningą vokiečių frontą, organizuoti antilietuvišką propagandą, žodžiu, ruošti artėjantiems 1-ojo krašto seimelio rinkimams.

Tuos rinkimus, įvykusius 1925 m. spalio 19 d., laimėjo vokiečių Vienybės frontas. Tarp 29 išrinktų deputatų buvo tik 2 lietuvių atstovai: J. Brožaitis ir K. Lekšas. 1925-1938 metais įvyko 6 rinkimai į krašto seimelį. Visuose juose vokiečių partijos gavo apie 80 proc. visų rinkėjų balsų.

Kokie įtempti buvo Lietuvos vyriausybės ir seimelio santyki. rodo tai, kad 3 pirmieji krašto seimeliai buvo gubernatoriaus paleisti, nebaigę savo 3 metų kadencijos, 4-asis seimelis pas-

kelbė sabotazą - nesirinko į posėdžius beveik 1,5 metų. Tik 5-asis seimelis normaliai baigė savo kadenciją. 1938 m. gruodžio 11 d. išrinktas 6-asis seimelis net nepradėjo dirbti, nes daugumos vokiečių partijų vadovai tiksliai žinojo Berlyno planus ir ėmė ruošti anšlūsui.

Panaši buvo ir autonominio Klaipėdos krašto vykdomosios valdžios - direktorijos - padėtis. 1923-1939 m. pasikeitė 16 direktorių. Išskyrus A. Baldžiaus direktorių, nė viena iš jų neišbuvo savo kadencijos. Dirbtinai sukelti konfliktai, nuolatinės direktorijos krizės trukdė normaliai administruoti kraštą. Tokia padėtis leido įsigalėti hitlerininkams, sustiprinti lietuvių vokietinimo procesą, propaguoti nacizmo ideologiją.

1933 m. Klaipėdoje įsikūrusios T. Zaso ir E. Noimano nacistinės partijos steigė smogikų būrius ir rengė ginkluotą sukilimą kraštui atplėšti nuo Lietuvos. Iškilęs pavojus Lietuvos suverenitetui Klaipėdos krašte reikalavo ryžtingų Lietuvos vyriausybės žingsnių. Naujam gubernatoriui J. Navakui buvo pavesta sutramdyti krašto hitlerininkus ir nustatyti pagrindus Lietuvos politikai vykdyti krašte.

Pagal tautai ir valstybei saugoti įstatymą nusikaltę hitlerininkai buvo traukiami baudžiamojon atsakomybėn Kaune, surengtas T. Zaso ir E. Noimano teismo procesas.

Tuo pačiu metu buvo pradėtos stiprinti lietuvių politinės, ekonominės ir kultūrinės pozicijos krašte. Daug hitlerinų partijų narių buvo atleisti iš įstaigų, į jų vietą skiriami patikimi lietuviai ar lojalūs Lietuvai tarnautojai. Iš įvairių vokiečių organizacijų ir įstaigų, evangelikų bažnyčios sinodo buvo pareikalauta nutraukti ryšius su Vokietija. Bandoma atstatyti lietuvių kalbos teises autonominėse įstaigose, mokyklose, teismuose, seimelyje. 1934-1935 m. buvo įkurtos 2 aukštosios mokyklos Klaipėdoje: Prekybos ir Respublikos pedagoginis institutas, 1935 m. Klaipėdos valstybės teatras, 1936 m. Valstybinė amatų mokykla, steigiamos privačios lietuvių pradžios mokyklos, plečiama lietuvių draugijų, sporto organizacijų veikla, organizuojamos įvairios šventės, siekiama Klai-

pėdą paversti vakarinės Lietuvos dalies kultūros centru.

Sie Lietuvos vyriausybės veiksmai suerzino Vokietiją. Ji ėmėsi grubios akcijos prieš Lietuvą, paskelbdama ekonominę blokadą, uždarydama sieną žemės ūkio produktams, grasino karu, siuntė protesto notas Tautų Sąjungos tarybai, reikalau-dama sudrausti tariamai sujūlėjusią Lietuvą.

Nuo 1935 m. Lietuvos vyriausybė, Vokietijos ir signatarinių valstybių spaudžiama, pradėjo nuolatidžiauti. Ji atšaukė gubernatorių J. Navaką, 1936 m. sudarė prekybos sutartį su Vokietija, pradėjo amnestuoti nuteistus hitlerininkus. 1938 m. lapkričio 1 d. Lietuva atšaukė karo stovį, saugumo policiją, leido hitlerininkams laisvai organizuotis, viešai propaguoti nacizmo ideologiją, palaikyti ryšius su Vokietija. 1938 m. pabaigoje visos vokiečių organizacijos virto nacistinėmis, jų nariai stojo į Hitlerjugendo, smogikų, tvarkos tarnybos dalinius. Smogikai terorizavo lietuvius, žydus, lojalūs vokiečius. Dauguma nntautėjusių Klaipėdiškių lietuvių galutinai suvokietėjo, tapo hitlerninkų pagalbininkais. Didžiausia tragedija buvo ta, kad vokiečiai nacistai sugebėjo sukiršinti lietuvių prieš lietuvių, brolių prieš brolių.

1939 m. kovo 20 d. Vokietija pareikalavo iš Lietuvos vyriausybės nedelsiant atiduoti Klaipėdos kraštą Vokietijai. Vokietijos užsienio ministras J. Ribentropas pareiškė Lietuvos užsienio ministru J. Urbšui, kad padėtis Klaipėdos krašte esanti tokia, jog kiekvieną minutę ten gali būti pralietas vokiečio kraujas, ir taip atsitikus Vokietijos kariuomenei tuoj pat žengsianti į Lietuvą. O įžengusi kur sustosianti, niekas negalės pasakyti. Taigi buvo pateiktas ultimatumas - arba Klaipėdos kraštas, arba Vokietijos kariuomenei žengs į Lietuvą. Skubiai buvo kreiptasi į signatarius, tačiau iš jų pagalbos nesulaukta. Pasirodė, kad tuo metu Europoje nebuvo jėgų, kurios galėtų suilaikyti į Rytus besiveržiančią hitlerinę Vokietiją. 1939 m. kovo 22 d. 23 val. 55 min. buvo pasirašytas ultimatumas dėl Klaipėdos krašto perleidimo Vokietijai.

Beje, Vokietijos fiureris A. Hitleris, nesiskaitydamas su jokiomis tarptautinėmis teisėmis, ne-laukdamas derybų pabaigos, kovo 22 d. 19 val. lydimas karo laivyno eskadros laivu "Deutschland" išvyko iš Rytprūsijų jūrų karinės bazės Svinemundės uosto užimti "išlaisvintos" Klaipėdos. Vokietijos karo laivų eskadra kovo 23 d. rytą, apie 10 val. pasirodė Klaipėdos uosto prieigose.

Klaipėdos krašto užgrobinimas buvo prievartos ir smurto aktas. Tarptautinio karo tribunolo Niurnberge (1945.11.20-1946.10.01) nuosprendyje konstatuota, jog užgrobdama Klaipėdos kraštą ir įjungdama jį į Vokietijos sudėtį hitlerinė Vokietija pažeidė Versalio taikos sutarties 99 straipsnį ir Klaipėdos konvenciją. Vokietijos įvykdytas Klaipėdos krašto užgrobinimas buvo pasmerktas kaip smurto aktas. Lietuvos suverenitetas į buvusį Klaipėdos kraštą dėl šio smurto akto nenustoję galios ir Lietuvos Respublika tą teisų iki šiol neprarado.

P. ZOSTAUTAITĖ
Istorijos mokslų kandidatė

(Atgimimas 1990)

• **APOLINARAS IR GENOVAITĖ TREINIAI**, Hyanis, Mass., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **P. MAČERNIS**, Chicagoje, atnaujinamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **ALINA ZURAS**, Rochester, N.Y., atnaujinama Dirvos prenumeratą pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **DR. BRONIUS KARLAS**, Wyoming, atnaujinamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

tas. Vilniaus miesto gyventojai jau moka 4 kartus daugiau. Kaune toks pat susisiekimas pakeltas 2 kartus. Kelionės autobusais į tolimesnes vietas dar ryškiau pakeltas. Anksčiau, keliaujant iš Vilniaus į Taliną Estijoje, reikėjo mokėti 9 rublius, o dabar virš 30 rublių.

Kol kas keliavimas geležinkeliais dar sena kaina, nes geležinkelius savinasi Sovietų Sąjunga. Kai geležinkeliai brangs Sovietijoje, jais keliavimas brangs ir Lietuvoje.

• **RYGOJE** dvi dienas posėdžiavo Baltijos valstybių muitinių specialistai ir atsakingi pareigūnai. Aptarti Estijos, Latvijos ir Lietuvos suvienodinama muitinių sistema ir tų kraštų sienų apsauga nuo spekuliantų ir kitų respublikų.

• **TAIP PAT** Rygoje vyko ir Estijos, Latvijos ir Lietuvos, Sovietų Sąjungai pavaldžių komunistų partijos atstovų pasitarimas. Jame suvienodinta akcija, kaip geriau "pasitarnauti", kad tos respublikos liktų Sovietų Sąjungoje. Tik pasitarime nepasisakė kiek jie iš Maskvos tai akcijai gauna pinigų.

• **VILNIUJE**, iš dviejų pastatų, sovietinė vidaus reikalų kariuomenė, į kurių nuosavybę pretenduoja komunistų partija, buvo išstumti Lietuvos policijos tarnautojai. Dėl tokių kariuomenės veiksmų įteikti protestai Gorbačioviui ir tos kariuomenės vadovybei.

Tuo pačiu metu Rygoje užimta didžioji spaustuvė, kur dirba daugelio laikraščių leidyklos, redakcijos ir virš 600 žurnalistų.

• **PRAĖJUSIA** savaitę rašėme, kad Vilniaus universiteto rektorium išrinktas prof. Rolandas Pavilionis.

Apie naująjį rektorių jokių žinių neradom Lietuvių Enciklopedijoje, išleistoje Bostone, bet Tarybinėje Enciklopedijoje, išleistoje Lietuvoje komunistų slautėjimo metais, labai daug žinių apie jo priklausymą komunistų partijai ir tos krypties veiklą.

Greičiausia, kad dėl tos priežasties rinkimuose visai nedalyvavo tuo metu rektorium buvęs prof. Kubilius.

• **VILNIAUS TEATRO** naujuoju meno vadovu išrinktas Jonas Širvinskas. Iki tol meno vadovu buvo solistas Vyt. Noreika.

(Dienovidis 1990.12.21)

Lietuva - vertybių skalė

**Pasikalbėjimas
su Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos pirmininku,
profesoriumi
Vytautu Landsbergiu**

"DIENOVIDIS". Viename pokalbyje Jūs pasakėte: "Laikai, kurie praėjo, dar toli gražu nepaėjo." Okupacija iš tikrųjų visur tebesireiškia. Senosios nomenklatūros metamorfozės, prisitaikymas gąsdina Lietuvos žmones. Apatija ir nusivylimas apėmė tuos, kurie iš pradžių gyveno euforija. Kokios būtų fizinės, moralinės ir psichologinės išeitys iš susidariusios situacijos?

VYTAUTAS LANDSBERGIS.

Galbūt dalis mūsų visuomenės iš tikrųjų yra savotiškai nusivylusi. Ji turi suvokti, kad Nepriklausomybės realizacija nėra greitas procesas, tai neįvyks nei per savaitę, nei per mėnesį. Reikia daug ištvermės ir darbo, naujų priešinimosi būdų, nes mums trukdoma kurti valstybę pagal mūsų įstatymus, kliudoma, tikintis, kad žmonės pavargs ir nusivils tame ilgame ir sunkiame kelyje. Bet aš nedaryčiau išvados, jog labai sekasi Sovietų sąjungos vadovybei ir komunistų partijai, žūtbūt norinčioms išlaikyti buvusią valstybę - nuo Japonų jūros iki Baltijos. Taip, jiems pavyko daug užkariauti. Antrajame pasauliniame kare, kurio pabaigoje Sovietai lyg nejučiom dar prisidūrė sau teritorijų. Niekas pasaulyje ir nepastebėjo, kaip buvo praryta Tuvos valstybė. Šiandien norima išlaikyti ir užsigrobtas teritorijas, ir valdžios, žadant tam tikrų reformų, daugėliau laisvių, bet jau nieko nepatenkina nei pažadai, nei dalinės laisvės.

Tikiuosi, kad ir Lietuvos žmonės, kurie per pastaruosius porą metų stipriai politizavosi, mato didesnę pasaulio keitimąsi - ir vertina ne vien savo rajono ar savo asmeninio gyvenimo masteliu. Gal kai kam, žinia, ir tuo viskas baigiasi: man dabar padaugėjo problemų, vadinasi, anksčiau buvo geriau. Bet nemanau, kad tokios nuotikos vyrautų, ypač kai žmonių siekiai siejami su Nepriklausomybe. Viešosios nuomonės apklausų rezultatai rodo, kad žmonių nusiteikimas dėl Nepriklausomybės tvirtėja, o nusivylimas per mažais arba greit nepasiekiamais rezultatais nepakerta pasitikėjimo ateitimi. Tai yra svarbiausia.

Tai ir būtų išeitis, tiksliau - prielaida, kad pasitelkdami žmonių ištvermę ir ėmęsi teisingų sprendimų, išeisim iš tų keblų situacijų, iš nelaisvės namų. Dabar diskutuojama dėl ekonominės reformos, ypač apie privatinę nuosavybę, apie buvusios nuosavybės grąžinimą. Kokios karštos bebūtų diskusijos, galų gale viską nulems pagrindiniai pažiūrų skirtumai, apsisprendimas ir įstatymai, o ne nauda priklausyti kokiam nors partijai. Kaip ir visose demokratinėse šalyse, taip ir pas mus pradės gyvuoti tikros partijos

ir tikra nuomonių konkurencija. O visuomenės būseną, kada vyraujančios nuomonės šalininkai moka su gyventi su opozicija ir neužkerta galimybes būsimuose rinkimuose laimėti kitos nuomonės šalininkams, yra natūrali demokratija. Tokio kelio pradžia matau ir Lietuvoje.

Abejoju, ar žmonės norėtų tokios tvarkos, kokia buvo seniau, kai viršūnėse sėdėjo partiniai šventikai, viską nusprendė, tvarkydavę ir nustatydavę. O visi kiti tylėdavo. Tiems "kitiems" nereikėjo jokios atsakomybės, nereikėdavo nieko galvoti. Nebent pakampiais jie keikšnodavo tvarką. Tai tam tikras socializmo, o tiksliau - bolševizmo, komfortas, gyventi be atsakomybės, bet jis veda į moralinį žmogaus ir visuomenės išsigimimą. Mes pasukom kitu keliu, ir mūsų visuomenė keliai, lyg sunkus ligonis iš patalo...

Jūs kalbat apie partinius šventikus. Argi ne jie sugebėjo greit prisitaikyti prie naujos situacijos?

Tai tarpinis, aparato sluoksniš prisitaikė, kuriam nepriskirčiau politbiuro šventikų. Aparato darbuotojai nebuvo sprendėjai, o tik vykdytojai. Jie galėjo tik žiauriau ar švelniau, savanaudiškai ar mažiau plėsdami į savo kišenę, vykdyti tuos nutarimus, kuriuos jiems "nuleisdavo" šventikai. Jie turėjo tam tikrą padėtį visuomenėje, naudingą ir valdžios požiūriu, ir materialinės naudos prasme. Keičiantis valstybės esmei, turi keistis ir valdininkų funkcijos, vadinasi, turi keistis ir jie patys. Žmonės, kurie buvo valdomi, turi pagaliau suprasti, kad, tik būdami politiškai aktyvūs, jie nebus valdomi. Jie turi rasti jėgų ir galimybių priešintis senos sistemos liekanoms. Visuomenė turi norėti keisti ir pati pasikeisti.

Nenorėčiau pernelyg apibendrinti teigdamas, jog visa senoji nomenklatūra turėtų pasitraukti. Turi pasitraukti tie, kurie kliudo. Ir nebūtinai visi senieji valdininkai yra nedori, manau, kad bent dalis jų, ypač išrinktieji savivaldybių deputatai, galėtų pajusti tam tikrą rinkėjų ipareigojimą. Tas, kuris tvarkosi senoviškai, kitą kartą nebūtinai išrinktas, žmonės, nusivylę valdžia, reikalaus ją perrinkti.

R.Reigano, V.Havelo, Jūsų pavyzdžiai rodo, kad valstybei gali sėkmingai vadovauti ir menininkai. Tačiau kodėl iš pradžių susidūrėte su daugelio, ypač kaimo žmonių, o tuo labiau kitataučių, pasipriešinimu? Ar tas pasipriešinimas, Jūsų nuomone, jau išnyko?

Iš tikrųjų humanitarai irgi gali reikšti valstybės darbe, ir gal ne taip jau prastai jiems išsina. Asmeniškai nesu susidūręs su žmonių pasipriešinimu, kai tekdavo konkreti su jais bendrauti rinkimų

MARTYNO VIDZBĖLIO nuotr.

metu, pavyzdžiui, važinėjant po Šiaurės Lietuvą. O kitataučiams gal ir yra padariusi poveikį kokia nors propaganda, bandanti diskredituoti žmogų dėl jo profesijos.

Sakyčiau, būta ne tiesioginio pasipriešinimo, o tam tikros konkurencijos žmonių sąmonėje, kai orientuotasi ne į idėjas ar pozicijas, o į vieną ar kitą asmenį, kuris gali labiau imponuoti, atrodyti simpatiškesnis. Būta pastangų pakreipti dalyką taip, kad daugiausiai valdžios reikią suteikti tam, kuris yra populiariausias. Pavyzdžiui, A.Sabonis vienu metu Lietuvoje buvo pats populiariausias, kitu metu gali juo tapti kuris nors kitas.

Mūsų žmonės dar nemoka reikiamai atskirti visų dalykų. Tokia jau sovietinių dešimtmečių tradicija: jei ko nors neatveža į kaimo parduotuvę, nepatenkintiems sakoma - eik pas Landsbergį. Orientuojama ne į Vyriausybę, kuri turi rūpintis tiekimu, ne į prekybą, o į vieną žmogų, lyg jis būtų koks diktatorius ar imperatorius, kad nuo jo sprendimo priklausytų, ar į tą kaimą atveš cigarečių, ar ne. Kitose šalyse politinė patirtis didesnė, ten labiau paisoma partijų programų, o ne konkrečių asmenybių.

Reikia tikėtis, kad ir pas mus žmonės panorės patys daryti tvarką, kad, kaip ir kiekvienoje normaliai funkcionuojančioje visuomenėje, patys dalyvaus valdyme, netaikdami reguliavimo iš viršaus. Dabar kai kas siūlo, kad ir kaime, miestelyje ar rajone būtų savų žmonių kontrolė: reikia tikrinti, išsiaiškinti, kokios prekės guli sandėliuose, kokios patenka į parduotuves, o kokios išplaukia iš Lietuvos. Dar tik kuriamas valstybės kontrolės mechanizmas, o jau matome, kaip jį bandoma pulti, nes daug kam geriau, kad jo nebūtų, kad kontrolė nebūtų tokia griežta. Vagystės, piktnaudžiavimas galima pasipriešinti ir iš apačios, užuot nusivylus esama tvarka ir laukus, kad kas nors viską iš viršaus sutvarkytų.

Visi daug vilčių dėjom į Vakarų šalių materialinę ir moralinę

paramą. Kokia buvo Jūsų, kaip valstybės vadovo ir kaip žmogaus, reakcija, kai Vakarai nuo mūsų abejingai nusigręžė?

Nepasakyčiau, kad Vakarai nusigręžė ir stovi į mus nugarą. Greičiau jie atsigręžė pusiau veidu. Pavartę užsienio spaudą, pasižiūrėję karikatūrų, kurios labai apibendrintai atspindi Lietuvos problemą pasaulyje, pamatytume Lietuvą dažnai traktuojamą simpatiskai, o Vakarų valstybių vadovus labai kritiškai. Jie vaizduojami kaip abejingi smurto, vykstančio jų akivaizdoje, stebėtojai. Jie kritikuojami. Taigi simpatijų neturim vertinti vien pagal vyriausybes: jei kokios nors valstybės vyriausybė ką nors padarė ar nepadarė mūsų atžvilgiu, tai nereiškia, kad tos valstybės visuomenė šandien žiūri į Lietuvą taip, kaip ir jos vyriausybė. Padėtis nėra statiška, viskas kinta, o mums priešiškos jėgos stengiasi turėti daug įtakos Vakarų valstybėms, kad neutralizuotų mums reikiamas simpatijas, kad sukeltų abejonių, - esą gal ir nereikia pernelyg remti Lietuvos nepriklausomybės, gal reikia Lietuvą vieną palikti aiškintis su sovietais. O kai išsiaiškinti, tada jau visi pulsią padėti, nes Gorbačiovas bus leides. Mūsų galimybes rodyti dalykus kitaip yra nedidelės, sovietų - labai didelės.

Taigi kova vyksta visą laiką, ir regim tą procesą labai dinamišką. Kai kas siūlo: žiūrėkim į Rytus, tarkimės su Maskva, niekas mums iš kitur nepadės, jei Gorbačiovas neparodys malonės. Tokiai pažiūrai negalima pritarti. Man artimesnis palyginimas su Miunhauzenu, kaip jis pats save užplaukų ištraukė iš liūno. Ir mes jau truputį ištraukėme save, ir tai nėra visai negalimas dalykas.

Kultūra yra tautos ir valstybės gyvenimo kokybės veidrodys. Kodėl taip atsitiko, kad atsiradus laisvei, kultūra - žodžio, elgesio, dvasios - dar labiau smuko, o kultūros žmonės ėmė aimanuoti, kad lėšų iš val-

stybės biudžeto dar sumažėjo?

Aš negaliu daryti tokios išvados, kokią Jūsų klausimas implikuoja. Atsakydamas į tą klausimą, lyg ir pritarčiau, kad tikrai ir aš taip manau, jog kultūra smuko. Prašau mane atleisti nuo tokio konstatavimo.

Kultūros, ypač meno kūrybos, santykį su visuomene anksčiau reguliavo valstybė. Ji buvo mecenatas, kuris duodavo pinigų meno kūrybai apmokėti. Taip buvo įprasta, nors tokią tvarką menininkai ir keikšnodavo. Bet kai dabar atsirado galimybė gyventi kitaip, paaiškėjo, kad žmonės nėra tam pasiruošę. Visuomenė, kurią vargina materialinės, socialinės problemos ir politinis netikrumas, pati neskliria kokių nors mecenatiškų resursų, meno kūrybos neskatina užsakymais. Antra vertus, pustuščių salių lyg ir nebūna, - žmonėms reikia spektaklių ar koncertų.

Negalima kalbėti apie nuosmukį, kai menininkams viskas leista, nėra jokių reglamentacijų, išankstinių nurodymų. Be to, mūsų situacija panaši į anos nepriklausomos Lietuvos laikus, kai viskas, taigi ir kultūra, sunkiai stojosi ant kojų. Ir tada muzikai atakuodavo vyriausybę, kad per maža dėmesio ir lėšų skiriama, kad mažos tautos galinčios išlaikyti tik per savo kultūrą. Būta ne tik nepasitenkinimo, bet ir savaiminės iniciatyvos kurti filharmoniją, operą, orkestrą. Privati muzikos mokykla po metų tapo valstybine. Valstybė padėdavo pagal galimybes, nors ir būdavo kritikuojama, kad per mažai padeda. Tuomet paveldėtas sugriautas ūkis, reikėjo kurti valstybę, aplinkui siautė karai, bet su stipendijomis į užsienį buvo siunčiami jauni menininkai, ekonomistai, būsimi politikai. Ir dabar kažką panašaus darom. Be dotacijų meno kolektyvai neišsivers; tik patys spės, kaip panaudoti tas dotacijas. Bus krizių, nepasitenkinimo, bet negalima sutikti, kad viskas eina blogyn.

O kaip su valstybės biudžeto lėšomis kultūrai? Ar nusiskundimai neturi pagrindo?

Tų, kurie skundžiasi, reiktų paklausti: ar jūs norite senos valstybės, jeigu ji skyrė didesnę procentą iš biudžeto? Kodėl ji taip darė? Ar labiau vertino kultūrą apskritai, ar tam tikrą kultūrą, kurią kontroliavo ir reguliavo? Ar iš tikrųjų dabar skiriama mažiau?

Susiduriau amžini prieštaravimai ir interesai: į ką investuoti iš tos skylėto biudžeto dalies, iš kurios dar galima paimti? Į ekonomiką, kuri gal duos procentus po poros metų ir padės išlyginti biudžeto deficitus? Ar į kultūrą, kuri duos procentus po 10-20 metų, kai bus išaugusi kitokios dvasios nauja žmonių karta? Nelengva į tai atsakyti.

Ir tas, kuris matys, kad jo sritis nukriausta, sakys, kad valdžioje sėdi klaidingai galvojantys žmonės. Švietimo darbuotojai labai teisingai ir pagrįstai sakys, kad jų sritis yra pati svarbiausia. Tą patį sakys sveikatos apsaugos darbuotojai... Ir teisėsaugininkai, policininkai, prokurorai, ir dar kiti, kurie sakys: jūs matot, kas darosi, o skiriat mums mažiau negu reikia, tai jūs kalti dėl visų nusikaltimų augimo. Visi bus teisūs, tvirtindami: tai mūsų sritis yra svarbiausia. O išvada - valdžia, kuri skirsto biudžetą, visuomet bloga.

Aš toliau sakysiu kiekvienos srities protestuojantiems žmonėms: gerai, jūs norite, kad jūs, jei esat menininkai, kūrybą skatintų valstybė. Tai yra reikalinga. Bet ar norite, kad per pusę sumažintume sveikatos apsaugos biudžetą arba "nukirptume" lėšų policijai, leisdami daug knygų, pirkdami iš užsienio gerą popierių, reprezentuodami Lietuvos kultūrą pasaulyje. O pas mus siautės vagys, plėšikai, mes būsimė skyrė pinigų kultūrai...

Gerbiamas profesoriau, įaudamas savo dabartinės veiklos milžinišką krūvį ir atsakomybę, ar nesiilgite meno, meninės aplinkos, darbo, kurį sėkmingai dirbot sovietinės okupacijos metais?

Ar nesiilgiu savo darbo? Ir taip, ir ne. Tas darbas buvo daug paprastesnis, ir man būtų lengviau gyventi, toliau dėstant muzikos istoriją, tikriausiai kritikuojant valdžią,

(Nukelta į 6 psl.)

VYTAUTAS LANDSBERGIS gimė 1932 m. spalio 18 d. Kaune, architekto Vytauto Landsbergio-Zemkainio ir akių gydytojos Onos Jablonskytės-Landsbergienės šeimoje. Kaune baigė vidurinę mokyklą ir J.Gruodžio muzikos mokyklą, 1950 m. įstojo į Valstybinę konservatoriją Vilniuje. Studijų metais (nuo 1952 m.) pradėjo dirbti pedagoginį darbą ir dirbo iki 1990 m. kovo mėnesio. Dėstė Vilniaus dešimtmetėje muzikos mokykloje, Konservatorijoje, Vilniaus pedagoginiame institute, Konservatorijos Klaipėdos fakultetuose; 1978-1990 m. - Valstybinės konservatorijos profesorius, dėstė muzikos istoriją. 1968 m. apgynė disertaciją. Jis taip pat yra meno ir kultūros istorikas, išleides dvyliką knygų, daugiausia nagrinėjančių M.K.Čiurlonio kūrybą, publicistas, visuomenės veikėjas. Įgamiets Lietuvos Kompozitorių sąjungos valdybos ir sekretoriato narys. Dabavo tarptautinėse mokslinėse konferencijose, 1975 m. apdovanotas Lietuvos Valstybine premija. 1988 m. birželio 3 d. profesorius Vytautas Landsbergis išrinktas į Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinę grupę, o Sąjūdžio suvažiavime - į Seimą ir Seimo Tarybą. Nuo 1988 m. rugsėjo iki 1990 m. birželio 21 d. - Seimo Tarybos pirmininkas. Vėdės, turi tris vaikus. Žmona - Gražina Ručytė-Landsbergienė - pianistė. Dukros - Jūr atė ir Birutė - muzikės, sūnus Vytautas - kino režisierius ir literatas. 1989 m. kovo 26 d. Vytautas Landsbergis Panevėžio rinkiminėje apygardoje buvo išrinktas TSRS liaudies deputatu, o 1990 m. vasario 24 d. - Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatu. 1990 m. kovo 11 d. išrinktas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininku.

Jei tautininkai būtų Lietuvoje valdančioji partija...

Lietuvos televizija rengia periodines laidas "TV parlamentas". Ją rengiantis žurnalistas iš anksto susitaria su kuria nors Lietuvos politine organizacija – ir jį tą vakarą tampa valdančiąja Lietuvos partija. Greta šios visada dalyvauja ir "opoziciniai" judėjimai.

Spalio 17 dienos vakare pabūti valdančiąja partija buvo pakviesta Lietuvių Tautininkų Sąjunga (Sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona, Valdybos nariai Fernandas Vaitiekūnas ir Vytautas Padlipskas), "Opozicijoje" – Lietuvos socialdemokratai (Tomas Kajokas, Svetlana Bakaitė) ir savarankiškos Lietuvos komunistų partijos atstovai (G. Kirkilas, Kasperiušas).

RIMANTAS SMETONA: Dabar, po suvažiavimo, Lietuvių Tautininkų Sąjunga pradeda antrąjį savo veiklos etapą. Pirmasis atsikurimo laikotarpis buvo gal kiek užsitęsęs, lėtokas, jis jau baigėsi. Antrąjį, vadinkim išsivertinimo Lietuvos politinių jėgų lauke. Dabar visos partijos ieško savo vietos, numato ateities gaires.

Iš bendražygių ir konkurentų paminėčiau krikščionių demokratų ir socialdemokratų partijas. Tautininkai galėtų užimti tarpinę, vidurio poziciją. Gal sutiks oponentai krikščionys demokratai ir socialdemokratai, – turint didelį įtaką, iškyla grėsmė mūsų valstybės laivą pakreipti į šo-

ną. Tautininkai, jeigu bus priimti į savo tarpą, užims vienyjančią, stabilizuojančią, lygsvarą palaikančią liniją. Tautininkų požiūris į kitataučius, tautines mažumas ir tautines bendrijas, gyvenančias Lietuvoje yra tradicinis ir ne-kintamas: visi dori Lietuvos piliečiai, nežiūrint jų tautybės, tikėjimo ir įsitikinimų yra lygūs prieš įstatymą, turi vienodas teises ir pareigas. Mūsų organizacija, kaip parašyta įstatuose, vienija lietuvius, priimami tik lietuviai ir savo tikslu skelbiame lietuvių tautos laisvę ir gerovę. Tai nė kiek nepaneigia mano sakytos minties dėl požiūrio į kitataučius. Mes sakome "Valstybė – tautos namai". Tie namai bus laimingi, jei visi gyventojai juose bus laimingi ir nebus skriaudžiamų.

Jų. Taigi, nė kalbos negali būti apie vienos tautos, prieš kitą tautą, aiškų, su išlyga, kad tos kitos tautos pripažintų lietuvių tautos suverenitetą Lietuvos teritorijoje, – nedalomą, kad Lietuva yra lietuvių valstybė.

Nuo ko mes pradėtume, būdami valdančiąja partija?

Pirmiausiai, suformuotume valstybės statymo programą. Ji jau turėtų būti žinoma iš mūsų rinkiminės programos, bet ją reikėtų patikslinti, sukonkretinti, numatyti prioritetus, pasirinkti kokius įstatymus priimti o kokius, jau priimtus, keisti. Manytume, kad pirmiausiai reiktų keisti dabar priimtą vyriausybės įstatymą, nes manom, kad jis nepakankamai tobulas. Formuodami vyriausybę, mes nepadarytume tos per Lietuvą nuskambėjusios "istorinės klaidos". Kovo 11-oji nebuvo istorinė klaida, bet po jos, sakyčiau "istorinė klaida" buvo vyriausybės formavimas, pažeidžiant elementariausius demokratijos principus – valdančioji partija ar parlamento dauguma formuoja vyriausybę, atsižvelgdama į savo interesus, simpatijas.

Norėčiau, kad dabartinė vyriausybė jau nuo šiandien, nuo ryto ne tik galvotų, bet ir darytų, – apsaugoti Lietuvos piliečius, kad kiekvienas pilietis savo namuose, gatvėje, valstyje jaustųsi saugiai. Tai

pirmaeilis dalykas, ir būtina kuo greičiau padaryti, nes dabar taip užsitęsęs, švelniai tariant, netvarkos laikotarpis neleidžia įgyvendinti gerus įstatymus. Net pačių tobuliausių sumanymų chaose demokratijos nepasieksi. Reikia padėti tašką vagystėms, korupcijai, spekuliacijai, banditizmui... Tai svarbiausia. Po to, kai pilietis jausis saugiai, pradėti ekonominę reformą, kurios pirmuoju veiks-mu turėtų būti įgyvendintas nuosavybės teisės tęstinumas. Mes pasisakom už savininkų visuomenę. Manom, kad nacionalizuotas turtas turi būti grąžintas. Jeigu galima natūra, kitu atveju kompensuoti, įvertinus čekiais, realią kainą. Valstybė privalo atlikti teisingumo aktą.

Laidos vedėjas: Ačiū! Kalbės šiandieninės valdančiosios partijos oponentai – savarankiškos Lietuvos komunistų partijos atstovai.

Kasperiušas: Kaip jūs, tautininkai, save identifikuojate Kovo 11-sios partijos atžvilgiu, nes programos turi daug bendrumų?

R. Smetona: Kovo 11-sios partija – jų pačių žodžiais be ideologijos. Tai ne partija, o judėjimas.

S. Bakaitė: Kad klausytojai neužmigtų nuo šiandieninio politikavimo, mums būtų smalsu sužinoti ar jūsų sąjunga pasiskelbė ir save laiko prieškarinės organizacijos tradicijų tęsėja ir perėmėja?

F. Vaitiekūnas: Taip. Iš dalies perėmėme ir simbolišką, o ruošiant savo programą labai rėmėmės prieškarinėmis programomis ir įstatais.

R. Smetona: Mums nepriimtina mūsų pirmtakų deklaracija ir vykdyta autoritarinė santvarka. Pasisakom už daugiapartinę parlamentinę santvarką.

S. Bakaitė: Tuo atveju jeigu jūs pasmerkiate autoritarinę santvarką ir 1926 metų perversmą, bet ar ne-jaučiate, kad tai istorinis išpareigojimas įvertinti ir A. Smetonos asmenį, jo kontraversinę veiklą. Kokį darbą matote šioje srityje?

R. Smetona: Mes nepasmerkėme autoritarinio valdymo – tokio žodžio nesakėme. Mes dabar kalbame apie aną laiką ir apie šitą laiką. Mes už parlamentinę santvarką.

F. Vaitiekūnas: 1926 metų perversmą ir A. Smetonos laikotarpį reikia vertinti to laiko kontekste. Prisiminkim to meto Lietuvą, situaciją Europoje, pasaulyje. Buvo pasaulinės revoliucijos plėtojimo

laikotarpis, su labai dideliu finansavimu, pagrindine veikla kaip gretimose valstybėse, taip ir Lietuvoje. Perversmai vyko 1934 metais Latvijoje, Vokietijoje į valdžią atėjo fašistai – buvo labai nestabili padėtis. Jeigu nebūtų 1926 metų perversmo, manom, už metų, kitų būtų atsiradusi Tarybų Lietuva, – būtų tekę žymiai anksčiau įsijungti į imperiją.

T. Kajokas: Jūsų programoje pasakyta: "Lietuvių tauta–sena, garbinga, ji visą laiką apsuptyje..." Ši "apsuptis" asocijuojasi su kitų tautų priešišku mums. Jūsų noras Lietuvoje atstatyti tvarką ir nenoras atsisakyti savo požiūrio į 1926-ųjų perversmą, ar tai ne ta pati tendencija, ar tai ne tas pats noras įvesti Lietuvoje "kietos rankos" režimą? Ar jūs pritariate akad. E. Vilko išreikštai nuomonei, kad Lietuvai reikalinga "kieta ranka"?

F. Vaitiekūnas: "Kietos rankos" politikai mes nepritariame. O 1926 metų perversmą reikia vertinti moksliškai (dabar mes teturime tarybinį ir prieškarinį.) Ši laikotarpį reikėtų įvertinti iš naujo. Tvarką Lietuvoje mes jokių būdu nesiejame su autoritarizmu.

G. Kirkilas: Aš nesutinku, kad dabartinė vyriausybė suformuota nedemokratiškai. Jau rinkimų metu prasidėjo svarstymas, kandidatūros buvo svarstomos komisijose, renkami iš kelių kandidatų. Manau, kad taip vertinti vyriausybę negalima.

R. Smetona: Natūralu – gali būti skirtingos nuomonės.

F. Vaitiekūnas: Reikia pripažinti nepakankamą vyriausybės aktyvumą – daug liko darbuotojų, pripratusių prie senosios tvarkos, senos sistemos. /.../

R. Smetona: Prezidento institucija nepaneigia parlamentarizmo. Viskas priklauso, kokius jam įgaliojimus duos parlamentas – ar jis bus valstybės ar vyriausybės galva.

S. Bakaitė: Mes nesutiksime, kad jūs nenorite, ne kaip mokslininkai, o kaip politinė partija įvertinti savo pirmtakų veiklą. Tuo jūs sudarot precedentą už savo pirmtakus neatsakyti ir komunistų partijai. Tuo jie gali pasinaudoti. Mes manom, kad tai padarydami, jūs labai pasitarnautumėte Lietuvai. Ir dar – gal galėtumėte pako-mentuoti plačiau, kaip su-prantate parlamentinį valdymą.

R. Smetona: Pasmerki-mas – dabar labai madingas pas mus žodis. Pasmerkti mes nenorėtume, nes tai reikštų paneigti viską. Manau, kad ir jūs negalvojate, kad visa tautininkų veikla buvo kenksminga Lietuvai ir vi-

są, ką jie darė, buvo blogai.

F. Vaitiekūnas: Negalim jokių būdu smerkti. Valdančioji partija visada ko nors nepadaro ir tai pavadinama klaida.

R. Smetona: Jeigu jums labai norisi pasmerkimo, tai galime, būdami nuoseklūs, pasakyti, kad mes smerkiame už tai, kad 1927 metais nebuvo išrinktas seimas.

T. Kajokas: Jūs pasitarnaujate čia sėdintiems komunistams – jie lygiai taip pat gali sakyti, kad jų metais taip pat buvo gero. Mes kalbam ne rezultatyvumo, o moralios politikos požiūriu.

F. Vaitiekūnas: Jūs teigiat, kad mes išduodam vėselius komunistams. Komunistai vedė į lietuvių tautos sunaikinimą. Nepilname-tes mergaites baudė mirties bausmėmis, paskui, išimties tvarka, dovanodavo, bausmę pakeisdami 25 metais. To mes niekada nepamiršim. – Tai principinis mūsų skirtumas nuo komunistų.

R. Smetona: Manau, kad jūsų paralelė mažiausiai nekorektiška. Tačiau ne vien jūs taip darot. Reikėtų lyginti kas už valstybę – kas prieš valstybę, kas už tautą – kas prieš tautą. Tada bus vaisingesni ginčai.

T. Kajokas: Čia vertiname ne strategiją ir rezultatus, o atėjimo į valdžią būdus.

S. Bakaitė: Jūs visiškai nesupratote – mes kalbėjome nelygindami rezultatų. Jūsų atsakomybė yra dar didesnė, nes dabar tautiškumas absoliutizuojamas. Tiesa, kad Aukso amžius buvo Nepriklausomybės metai – mes to nepaneigiam.

R. Smetona: Jūs paminėjot tautiškumo absoliutinimą. Yra žmonių manančių, kad tautiškumo mes labai neturėtume bent jau deklaruoti. Sakydami, kad ginam lietuvių tautos interesus, mes lyg tai pažeidžiam kitų tautų interesus, sau prieš pastatom kitas tautas.

Neatsakėm dėl kiek anksčiau paminėtos "apsupties". Tai visiškai ne tautų priešpastatymas, kaip jūs pasakėt, o, paprasčiausiai, mažos tautos problema.

Laidos vedėjas: Žodis komunistams.

G. Kirkilas: Kaltė – labai sudėtingas klausimas. Problemų yra. Mes pradėjome tyrimą, tačiau kaip žinot mūsų archyvai dabar užgrobti – šį darbą mes būtinai tęsime. /.../

T. Kajokas: Mes norėtume, kad mūsų politiniai priešininkai būtų nuoseklūs: Jūs deklaruojate, kad ginatė visų tautybių interesus, bet matosi aiški diskriminacija.

R. Smetona: Jums labai norisi mus lyginti su naciais.

(Nukelta į 7 psl.)

Landsbergis...

(Atkelta iš 5 psl.)

kad per mažai pinigų skiria muzikai. Yra ir kitokio pobūdžio tam tikras pasiilgimas, nesusijęs su noru lengvai gyventi. Man patikdavo bendrauti su studentais. Kalbant su jais, pačiam kildavo įdomių minčių. Tai buvo konkretus darbas, ir jo rezultatai teikdavo pasitenkinimo.

Tai, ką dabar darau, nėra taip apčiuopiama. Tai įnašas į kūrinių arba daiktą, kuris dar turi atsirasti per ilgesnį laikotarpį, jei bus leista mums visiems tą daiktą sukurti. Tai Lietuvos valstybės. Nežinia, kada tai bus, ar mums pakeliui kas nors nesakys, kad visas darbas vel-tui, nes dar jo iki galo nepadarėm. Bet daryti reikia, ir pats darymas yra prasmingas. Jis rodo mūsų visuomenės, kaip tautos, gyvybę, valią, mūsų vienokį ar kitokį gebėjimą tai daryti. Ką kas ir pagiria, kad tokiomis sąlygomis nemaža pasiekėm, gal ir ne taip blogai dirbam. O iš vidaus gal ne taip aiškiai matyti. Todėl galima pasiilgti konkretaus darbo, jo rezultato. Kai skambindavau viešai, labai gerai žinodavau, kad gerai paskambindavau. Ir klausytojų tarpe atsiradavo vienas kitas žmogus, kuris suvokdavo, kad šitą kūrinių ar šitą jo vietą aš paskambinau kaip nors ypatingai įtikinamai, savotiškai. Tai būdavo konkretus pasiekimas, menininkui teikiantis pasitenkinimo.

Ko palinkėtumėt Lietuvos spaudai, žurnalistams ir tik pradėjusiam savo kelią "Dienovidžiui"?

Išvėmėm tiems, kuriems sunku. Ypač tiems, kurie eina į šitą veiklos sritį su tam tikru idealizmu, su noru būti kultūros dalimi, įnešti pozityvų indelį į mūsų valstybės ir visuomenės kūrybą. Jiems tikrai sunku, nes paprastai idealistai nebūna biznieriškai, apsukruoliai, mokantys gerai tvarkyti reikaliukus. Tokiems idealistams norėčiau palinkėti išvėmės, kad patirtų jeigu ir ne materialinę kompensaciją (jos tikriausiai negaus), tai bent moralinę.

O tiems, kuriems gerai sekasi, norėčiau patarti – neapsigaukit, nepamirškite, kad yra vertybių skalė. Pasi-sekimas, kuris remiasi mažesniomis vertybėmis, nėra tikras pasiekimas.

"Dienovidis" dėkoja už pokalbį.

Bandymai atjauninti žmogaus senstantį organizmą

Dr. Danielius Degėsys

The New England Journal of Medicine 1990 liepos mėnesio laidoje paskelbė dr. Rudman straipsnį, kuriame jis aprašo savo bandymus, kaip jis mėgino atjauninti senstantį žmogaus organizmą.

Dr. Rudman, geriatikos profesorius, kartu su grupe kitų gydytojų Wisconsin Medical College, darė bandymus su hormonais. Juos ypač domino augimą skatinantis hormonas. Šis hormonas yra gaminamas smegenyse esančios posmegeninės (pituitari) liaukos. Nuo 1987 metų šis hormonas yra gaminamas sintetiniu būdu ir vadinamas Protropin. Jo veikimas pasižymi tuo, kad jis žadina kaulų ir raumenų augimą. Jo įtakoje kaulai darosi didesni, stipresni, raumenys irgi didėja ir jų tonusas, tai yra įtampa, stiprėja. Protropin yra plačiai vartojamas vaikų neužaugų gydyme. Jungtinėse Amerikos Valstybėse tūkstančiai neužaugų vaikų juo gydomi užauga normalaus ūgio žmonėmis.

Senėjimo eigoje vandens kiekis žmogaus kūne mažėja, todėl jis traukiasi lygiai kaip kempinė. Organai ir raumenys mažėja, kremzlės nyksta, riebalų kiekis didėja, oda darosi plonesnė, silpnesnė ir pradeda daugiau raukšlėtis. Šie visi kūno pakitimai ypač išryškėja po 50-60 metų amžiaus. Įdomu pastebėti, kad

kai kurių žmonių augimo hormonas po 60 amžiaus metų labai ryškiai sumažėja. Stebint šio hormono gamybą kūne buvo pastebėta, kad jo kiekis organizme iki 30 metų amžiaus būna gana aukštas. Bet po 33 amžiaus metų jis organizme pradeda mažėti ir sulaukus 60 metų pas kai kuriuos asmenis jo randama labai mažai. Dr. Rudman galvojo, kad, jeigu senesniame žmogui duotum tokį hormoną, tai jo kojų raumenys ir kaulai sustiprėtų. Tokiu būdu jiems būtų mažesnis pavojus nugriūti ir susilaužyti kaulus. Stipresni krūtinės raumenys pagerintų krūtinės ląštos judėjimą ir tokiu būdu pagerintų kvėpavimą ir sumažintų galimybę susirgti plaučių uždegimu. Žodžiu, šis hormonas turėtų sustiprinti visą organizmą. Tokiai jo teorijai patikrinti reikėjo objektyvių eksperimentinių studijų.

Tokiom studijom pravesiti dr. Rudman parinko 21 asmenį 61 iki 81 metų amžiaus. Jų kraujo tyrimai parodė, kad jie visi turėjo tik labai mažus kiekius augimo hormono. Dvylikai iš jų jis davė Protropin injekcijas tris kartus savaitėje. Kiti devyni asmenys šio hormono negavo. Jie buvo laikomi tik palyginimui. Po šešių mėnesių tie, kurie gavo hormono injekcijas, jautėsi labai gerai, lyg fiziniai atjaunėję. Jų kūno riebalų kiekis sumažėjo apie 14%, oda sustorėjo apie 7%, raumenys padidėjo apie 9% ir jie pasidarė stipresni.

Vienas iš to eksperimento dalyvių aiškino, kad prieš gautą injekciją jo rankų raumenys buvo tokie silpni, kad jis nepajėgė atsukti stiklinio indo (jar) dangtelį. Bet po šešių mėnesių gydymo, atsukti dangtelį jam buvo visai lengva. Jo nuomone ne tik raumenys, bet ir visas jo organizmas sustiprėjo. Prieš pradedant gydymą hormonais jis turėjo kataraktos operaciją. Pooperatyvinis gydymas truko tris savaites. Baigus hormonais gydymą, jis turėjo ir kitos akies kataraktos operaciją. Šį kartą pooperatyvinis gydymas užtruko tik vieną savaitę.

Kitas šioje srityje gydytojas sako, kad jis duodavo augimo hormoną smarkiai apdegusiems pacientams. Pagal jį, ligoniniai gavusieji šį hormoną pagydavo greičiau negu negavusieji.

Idėja senstančio organizmo sutrikimus gydyti hormonais nėra nauja. Visiems, turbūt, yra žinoma, kad kaulų liga, osteoporozė, jau keliolika metų yra sėkmingai gydoma hormonais estrogenų ir progesteronu. Dabar milijonai moterų vartodamos juos ne tik kad apsisaugo nuo osteoporozės (kaulų suminkštėjimo), bet jų įtakoje jaučiasi judresnės ir bendrai jų gyvenimas pagerėja.

Kai kurie mokslininkai galvoja, kad nemaloningas senatvės apraiškos organizme atsiranda tada, kai organizmo pajėgumas gaminti baltymus sumažėja. Jeigu tai yra tiesa, tai augimo hormonas, kuris

Philadelphijos apylinkės vaistų tiekimo vajeaus koordinatore Renata Kučienė priima vaistus iš dr. Vytauto Šiliūno.
V. Kučo nuotr.

žadina baltymų gamybą, būtų tikrai jaunatvės šaltinis.

Šie visi tyrimai yra dar tik bandymo stadijoje. Jie nėra prieinami plačiom masei. Be to, toks gydymas būtų labai brangus. Šiuo metu yra žinoma, kad kai kurios natūralios amino rūgštys, kaip argininas ir lizinai, žadina augimo hormono gamybą pačiame organizme. Todėl kai kurie mokslininkai dabar bando nustatyti kokios amino rūgštys būtų veikliausios augimo hormono gamybai. Žinant jas nereikėtų kankintis su sintetinio–dirbtino hormono injekcijomis. Užtektų suvalgyti tik mišinį tokių amino rūgščių.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Tautininkai...

(Atkelta iš 6 psl.)

Mes kalbam ne apie tuos, kurių pase parašyta "lietuvis", o apie tuos, kurie laiko save lietuviais. Tai todėl mišrių šeimų problemos kaip ir nėra.

Laidos vedantysis: Dabar kulminacija. Žiūrovų klausimai. Prieš atsakydami į juos paprašysime žiūrovų skambinti mums į studiją ir trumpai pasakyti ar palaikote valdančiąją tautininkų sąjungą ar ne. Rezultatus paskelbsime laidos pabaigoje. O dabar norėčiau, kad čia, esančios studijoje, dalyvaujančios šioje laidoje partijos pasakytų ar eitų koalicijon su tautininkų sąjunga?

(Komunistai ir socialdemokratai atsako, kad neitų).

Žiūrovų simpatijos labai aiškios. Pritariančiųjų santykis su nepritariančiaisiais mažiausiai 10:1. Didžioji dauguma paskambinusių žiūrovų pritaria tautininkams.

Parengė Vitalius Zaikauskas

Omahos skaučių vadovės su viešnia Vyriausia Skautininke, švenčiant 40 metų veiklos sukaktį. Iš kairės: Aušrelė Sakalaitė, Marta Sarkienė, Rajono Vadeivė Irena Lileikienė, VS Stefa Gedgaudienė, Romuvos Vt. Vietininkė Gražina Reškevičienė, Gailė Reškevičiūtė ir Laimutė Antanėlienė.

BROCKTON

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ

Nepriklausomybės šventės minėjimą šiais metais Brocktonas rengia Vasario 17 dieną.

Vasario 10 dieną Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje bus atlaikytos pamaldos už Lietuvos laisvę. Po pamaldų bus vykstama į Legion Parkway aikštę, kuri bus pakrikštyta "Mindaugo Aikšte" vienu savaitė. Bus iškelta Lietuvos vėliava ir pakeistos iškabos, taip pat sugiedoti Amerikos ir Lietuvos Himnai.

Vasario 10 d. minėjimo nebus galima daryti, nes tą dieną atvyksta Bostono ark. kardinolas Bernard Law ir laikys pamaldas už ką kitą ir šalį bus užimta. Reikia pastebėti, kad kardinolas lankys parapiją pirmą kartą po 5 metų atvykimo į šią dieceziją.

Vasario 17 d. po 10 val. mišių, bus vykstama į Mindaugo aikštę nuleisti vėliavas, o 3 val. po pietų Šv. Kazimiero parapijos salėje įvyks minėjimas. Čia pasikaitą skaitys Gintė Damušytė – Lietuvių Informacijos Centro (LAIC) atstovė. Po pasikaitos įvyks meninė programa, kurią atliks parapijos choras, vadovaujamas muzikės Jūratės Lalienės. Bažnyčioje ir minėjime organizacijos dalyvaus su vėliavomis. Minėjimą rengia Brocktono Lietuvių Taryba.

V. Senūta

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Išpažintis pasiūlyta tema

Vilnaus "Minties leidykla" išspausdino Boriso Jelcino "Išpažintį pasiūlyta tema". Knygą iš rusų kalbos išvertė R. Bobelienė, D. Mėlynienė, S. Nekrašius, L. Sidabrienė ir L. Stanevičius. Kalba lengva, taisyklinga.

Jelcinas ilgai atsikalbinėjo parašyti gynybą apie savo gyvenimą. Tik pagaliau supratęs, kad "Per kelis mėnesius ar net savaites atsitikdavo tiek audringų ir dramatiškų įvykių, kiek anksčiau per ištisus dešimtmečius. Mes keitėmės. Atsisveikinome su ta epoka, į kurią, tikiu, niekada nebesugrįšime. Primygtinai prašomas, galiausiai sutikau papasakoti apie save, ir tuos įvykius, kuriuos man teko išgyventi".

Knyga suskirstyta pagal TSRS Liaudies deputatų rinkimų kroniką. Pirmojoje B.J. rašo "Griozdiška, milžiniška, buka partinė biurokratinė sistema nemitriai rangosi, mėgina apsiginti, apsisaugoti, bet tuo tik dar greičiau žudo pati save". Prieš Jelciną visados buvo klastojami faktai, bet kiekvieną sykį maskviečių simpatijos dėl jo dar labiau sustiprėdavo. Jelcinas jau tada suprato "kokioj gilioj prarajoj atsidūrėme ir kaip sunku bus iš jos išlysti. Ir kad tas partinis aparatas ketina realizuoti naujos pertvarkos kelyje".

Sutikęs vadovauti Maskvos partinei organizacijai, B.J. parašė Gorbačioviui laišką, kuriame jis skundėsi dėl Ligačiovo stiliaus ir pamatęs, kad nebus sėkmingas, pasiprašė atleisti iš pareigų. 1988 metais Jelcinas nutarė dalyvauti rinkimuose į liaudies deputatus.

Jelcinas gimė 1931 metais, tėvas statybininkas, motina siuvėja. Mokėsi gerai, buvo draugų mėgiamas ir renkamas klasės seniūnu, tačiau jis mėgo pokštus. Gavo "vilko bilietą". Kitoj mokykloj pamėgo sportą, per jį prarado pirštus.

Statybos fakultete pasiūrė į visuomeninę veiklą, organizuodavo sporto varžybas. Baigęs studijas nenutraukė ryšių su studijų draugų grupe. Nutarė įsigyti 12 statybininkų specialybių per metus: staliaus, stikliaus, tinkuotojo, dažytojo ir kitų. Po metų įsigijęs 12 specialybių pradėjo dirbti meistrui. Visą gyvenimą negalėjo pakešti barnių, buvo paskirtas 13-tosios valdybos vyr. inžinierium. Tuomet B.J. tikėjo partijos skelbiamu teisingumo idealais, nors jau pradėjo mąstyti apie neigiamą partijos kišimąsi į ūkio reikalus. Kad Maskvos nacionalinėje teritorijoje apygardos kandidatu buvo įrašytas B. Jelci-

nas, jis pats netikėjo, o aparatui buvo svarbiausia – nepraleisti Jelcino.

Apygardoj buvo išrinktas vienbalsiai. Padėkos kalboj mintis buvo be galo paprasta: pirmiausia reikia rūpintis žmonėmis, o už gerą jie visada atsilygina dar geresniu darbu. Šiam kredo, rašo Jelcinas, esu ištikimas ir dabar, tikiu juo.

Apie Brežnevą Jelcinas rašo: "Brežnevas iš vis nesuprato, ką jis darė. Tuo naudojo nusikaltėliai – Brežnevas pasirašinėjo jų pakištas rezoliucijas, nežinodamas, ką jis pasirašo. Būdamas pirmuoju sekretorium, BJ turėjo valdžią, bet ją naudojo žmonių labui, ne savo. (53 psl.)

"Mes gana entuziastingai sutikome Gorbačiovą, pradėjusį dirbti CK sekretoriumi, manėme, kad kaimo reikalai iš esmės pagerės. Matyt jis nesuprato kažko svarbaus, o bandymai priešokiais pataisyti padėtį žemės ūkyje be lemtingu poslinkių rezultatu nedavė (54).

Pertvarkai labiausiai palankus buvo jaunimas, 1989 Jelcinas balotiravosi (pasidarė kandidatu) Maskvoje. Jam reikėjo įrodyti ir sau pačiam ir visiems rėmėjams, kad atėjo kiti laikai (64). Ten Jelcinas buvo tik vienas, o prieš jį – visa įniršusi partinės biurokratijos viršūnė. Tačiau pasirodė, kad su juo daugmilijoninė Maskva (64). Visiems vienodai bjaurūs veidmainystė, šventeiviškumas, melas, bajoriškas pasipūtimas, kuriais serga valdžia.

(64). Tuo metu B.J. skundėsi, kad gyveno beprotiškai skubėdamas. Tai negerai, su tiko jis, nes draugams laiko turi užtekti.

Šalyje gyvuoja tam tikras Maskvos sindromas. Jis gana savotiškas: maskviečių nemėgsta, bet vis dėl to visi karštai trokšta persikelti į Maskvą ir patys tapti maskviečiais, (66) Jelcino gyvenimas susiklostė taip, kad jis praktiškai neturėjo viršininčių, nedirbo pavaduotoju. Su Gorbačiovu santykiai buvo normalūs, abu į CK atėjo palikę krašto komiteto pirmojo sekretoriaus pareigas. Tuomet, Jelcinas vedė Naja ir su ja susilaukė dviejų dukrų, kurios užaugusios ištėkėjo ir sukūrė šaunias šeimas (74).

Jelcinas buvo paskirtas CK sekretorium statybos reikalams. Jo materialinė padėtis žymiai pagerėjo, buvo ap rūpintas vasaminiu iš kurio išsikėlė Gorbačiovas, aplanke daug rajonų. Taškente sužinojo apie labai išplitusį kyšininkavimą aukščiausiam respublikos partiniame ešalone. Nusprendė atvykęs į Maskvą apie tai papasakoti Gorbačioviui. Jelcinas apgailėstauja, kad Gorbačiovas nedalyvauja mitinguose (79). Ten jis būtų sužinojęs apie tikrą krašto padėtį. Viena iš tų mitingų B.J. gavo raštelį, kuriame buvo klausiama, ar teisybė, kad partiniai mafiozai žadėjo sulpėsyti supuvusias pertvarkos bures (80).

Politiniam biure Jelcinas gavo išpėjimą kad prisilaikytų partinės drausmės. Kriti-

kavo, kad griežtai elgėsi su pirmaisiais sekretoriais. Jelcinas bandė išvalyti mafiją, bet tai pavyko tik dalinai. Iki politinės mafijos negalėjo prieiti... Neleido (88). Tačiau Gorbačiovas neturėjo kito kelio, kaip keisti tuos, kurie stabdė pertvarką. Šitie žmonės buvo apimti sąstingio, jie į valdžią žiūrėjo tik kaip į priemonę savo gerovei ir didybei pasiekti. (89)

Visuomenėje buvo dviguba moralė. Iš didelių ir mažų tribunų, iš visų propogandos pabūklų gaudėjo isterika apie pūvantį kapitalizmą, baisias Vakarų visuomenės ligas, siaubingą jų gyvenimo būdą ir t.t.. O tuo tarpu tėčiai – nomenklatūriniai viršininiai darė viską, kas įmanoma, kad kaip nors iškliūtų savo mylimiausius vaikučius į institutus, kuriuose rengiami specialistai, siunčiami dirbti užsienyje (94).

Nors atrodė, kad vyksta geros permainos, kad visą šalį užplūdo emocijos, ir ją išjudino, bet Jelcinas jautė, kad atsitrenkiama į sieną. Vien gražiais žodžiais apie pertvarką ir atsinaujinimą šikart nepavyks atsipirkti. Reikalingi konkretūs darbai, nauji žingsniai į priekį. O Gorbačiovas tų žingsnių žengti nenori. Maža to, jis bijo paleisti partinę biurokratinę mašiną, tą mūsų sistemos šventenybę. Aš savo kalbose kurias sakiau maskviečiams nuėjau toliau. Suprantama, apie tai jį informuodavo, santykiai ėmė blogėti. (95) Situacija ypač pastrėjo, kai su Ligačiovu susidūriau dėl lengvatų ir privilegijų (95).

Gorbačiovo pertvarka, tai revoliucija iš viršaus. O

tokios revoliucijos galiausiai neišvengiamai atsisuka prieš aparatą, jei jis neištengia išlaikyti liaudies iniciatyvos jam priimtinos vėžės. Ir šitas aparatas ėmė priešintis pertvarkai. Be to paaiškėjo, kad pertvarkos koncepcija, deja, nenuodugnai apgalvota. Žymiu mastu tai buvo tarsi naujų ir skambių šūkių ir raginimų rinkinys. Tačiau ir tie nebuvo nauji – Kanto vartoti prieš keletą šimtų metų. Svarbiausia Gorbačiovo bėda – baiminimasis žengti ryžtingus ir tiesiog būtinus žingsnius – čia išryškėjo visu mastu.

Iš pradžių nebuvo taip akivaizdu, kad mūsų posedžiai – tai pilstymas iš tuščio į kiaurą, tačiau kuo toliau, tuo aiškiau darėsi, kad mūsų veikla darėsi dažnai beprasmiška, Gorbačiovas vis labiau gėrėjosi pats savim, savo kalbomis, buvo matyti, kaip jį pagauna valdžia, kaip jis praranda realybės jausmą, kaip jį užvaldo iliuzija, kad pertvarka iš tikrųjų vyksta plačiai ir iš esmės, kad ji grei tai apims teritorijas ir mases. O gyvenime viskas buvo ne taip (106) (Politbiure niekas, išskyrus Jelciną dėl to jam ne prištaravo. Daugiausiai jis ginčydavosi su Ligačiovu, Solemcovu. Knygoje Jelcinas charakterizuoja Politbiuro narius, daugiausiai neigiamai, išskyrus A. Jakovlevą – vienas iš protingiausių, blaiviai mąstančių ir toliau už kitus matančių politikų. Žinoma, jis atsargus, nešokdavo stacia galva prieš Ligačiovą, kaip tai darydavau aš (111).

Bus daugiau

Juozas Mikonis
Realtor, Notary Public

East Shore Realty

Namų ir žemės pardavimas - nuomavimas

Bus. phone: 481-6900
Home phone: 531-2190

18021 Marcella Road
Suite 2
Cleveland, Ohio 44119

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą tiūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Alfonso Valavičių amžinybėn palydėjus

1990 m. gruodžio mėn. 14 d. po sunkios ligos amžinybėn iškeliavo taurus lietuvis, palikdamas dideliame nuliūdime savo mylimą žmoną Vandą, dukteris Laimą, Jūratę ir sūnų Vytautą bei jų šeimas ir gimines.

Alfonsas Valavičius gimė 1905 m. lapkričio mėn. 26 d. Zarasų apskrityje, Dusetų valsčiuje, Anapolio vienkiamy. Lankė Šiaulių, Šeduvos ir Kauno gimnazijas. Baigęs Kauno gimnaziją įstojo į Vytauto Didžiojo Universitetą Ekonomijos Fakultetą Kaune, kurį baigęs tapo Diplomuoju Ekonomistu.

1928 metais vedė Vandą Matejūnaitę. Laimingo vedybinio gyvenimo laikotarpyje užaugino dvi dukreles Laimą ir Jūratę ir sūnų Vytautą, kurie šiuo metu yra sukūrę gražias šeimas.

Lietuvoje priklausė Tautininkų Sąjungai, Šaulių Sąjungai ir Žurnalistų Draugijai. Mėgo rašyti ir dažnai rašydavo straipsnius įvairiuose laikraščiuose.

Dirbo Finansų Ministerijoje, vyresniojo revizoriaus pareigose iki 1944 metų, kada Valavičių šeima buvo priversta apleisti Lietuvą ir pasitraukti į vakarus.

Vokietijoje teko išgyventi penkis metus. 1949 metais emigravo į Ameriką, East Chicagą, Indiana, kur praleido sekančius penkis metus. 1954 metais persikėlė į Kaliforniją, Los Angeles miestą.

Darbas ir šeimos rūpesčiai nors ir laikė jį užimtu, tačiau būdamas taurus lietuvis jautė pareigą įsijungti į

lietuvišką veiklą. Įstojo į Alt S-gos Los Angeles skyrių ir tapo jos aktyviu nariu. Daugelį kartų buvo renkamas į valdybą nariu, buvo skyriaus leidžiamo neperijodinio laikraščio "Vakarų Aidai" redaktorius. Kilus idėjai įsigyti nuosavus Lietuvių Tautinius Namus, aktyviai dalyvavo namų įsigyimo akcijoje. Buvo išrinktas Tautinių Namų valdybos pirmininku, jo pirmininkavimo metu buvo nupirkti namai, jis pasirašė pirkimo dokumentus. Steigiant Lietuvių Kredito Kooperatyvą buvo vienas iš pirmųjų steigėjų. Ilgametis Kredito komisijos pirmininkas. Visas jam patikėtas pareigas jis sąžiningai ir gerai atliko.

Velionis Alfonsas Valavičius taurus lietuvis, religingas, gero būdo, tolerantas, pareigingas, malonu buvo su juo dirbti. Reikia pastebėti, kad ponis Vanda Valavičienė visada būdavo kartu su savo vyru ir jį visada rėmė bei jam padėjo.

Tad nenuostabu, kad jį visi gerbė ir mėgo. Jis visada liks mūsų prisiminimuose kaip brangi ir miela asmenybė. Tegul Aukščiausias suteikia jam Amžiną ramybę.

Velionio palaikai gruodžio mėn. 20 d. 7:30 val. v. buvo atvežti į šv. Kazimiero bažnyčią, (kurioje buvo velionio giminės, draugai bei prieteliai). Prel. dr. V. Bartuška tarė atsisveikinimo žodį, išskeldamas geras velionio būdo savybes. Solistė Janina Čekanauskienė giedojo giesmę.

Sekančią dieną gedulin-

Delegacija pas kongresmaną Cox. Iš kairės: Estijos Garbės konsulas Jaak Treiman, Amerikos Latvių Sąjungos centro valdybos pirm. Valdis Pavlovskis, Baltų Laisvės Lygos pirm. Angelė Nelsienė, kongresmanas Cox ir Lygos vicepirmininkai – dr. Birutė Vileišytė ir Henry Stevens.

gas mišias laikė prel. dr. V. Bartuška. Per mišias giedojo sol. Janina Čekanauskienė ir bažnytinis choras. Mišių skaitymus skaitė Alfa Pažiūrienė. Po gedulingų mišių velionio karstas, lydimas ilgos mašinų vilkstinės buvo nuvežtas į Forest Lawn kapines, palydint prel. dr. V. Bartuška. Grabnešiais buvo velionio prieteliai Vladas Gilyls, Pranas Dovydaitis, Juozas Dzenkaitis Antanas Mažeika, Jonas Petronis ir Vytautas Rinkevičius. Prel. dr. V. Bartuška sukalbėjus maldas atsisveikinimo žodį tarė ALTO ir A.L.T. S-gos Los Angeles skyriaus vardu Antanas Mažeika, Lietuvių Tautinių Namų vardu Jonas Petronis, Lietuvių Kredito Kooperatyvo vardu Ignas Medziukas. Šeimos vardu padėkos žodį tarė žentas Ričardas Ringys pakviesdamas visus dalyvius užkandžiams į Tautinius Namus.

Lietuvių Tautiniuose Namuose atsisveikinimo žodžius tarė velionio geri prieteliai – žurnalistas Bronys Raila, Bronius Dūda ir poetė Danutė Mitkienė.

Antanas Mažeika

LIETUVIŲ FOTOGRAFŲ PARODA LOS ANGELES

Loyola Marymount Universiteto Laband Meno Galerija ruošia dviejų lietuvių fotografų, Rimanto Dichavičiaus ir Antano Sutkaus, foto darbų parodą. Šios parodos atidarymas įvyks šeštadienį, sausio 19 d., 4-6 val. po pietų. Paroda tęsis iki vasario 23 d. trečiadieniais, ketvirtadieniais, penktadieniais 10:30-4:30 val., šeštadieniais 12-4 val. Galerija randasi Universiteto Fritz B. Burns Fine Arts Center, Loyola Blvd ties W. 80th St.. Šios parodos garbės pirmininkė yra Rūta Lee. Skatinami visi atsilankyti: įėjimas laisvas. Galerijai talkininkauja Lietuvių Bendruomenės

Susitikimas su JAV kongr. Cox

Gruodžio 21 Baltų Laisvės lygos delegacija dviejų valandų pokalbiui susitiko su kongresmanu Christopher Cox jo distrikto Kalifornijoje įstaigoje painformuoti jį apie naujausius įvykius Lietuvoje ir prašyti jo paramos Lygos uždaviniams vykdyti.

Šiuo metu Lyga pramačius tris uždavinius:

1. Suorganizuoti kongresinius apklausinėjimus (Congressional Hearings) išsiaiškinti Amerikos politikai Baltijos valstybių klausimu. Delegacija kongresmanui pareiškė nepasitenkinimą vedamos politikos miglotumu, kada vyriausybė vis stengiasi pravingiuoti pro pusę šimtmečio duotus pažadus paremti Baltijos valstybių žmonių pastangas atstatyti jėga išplėstas nepriklausomybes. Pagal tarptautinę teisę, Baltijos valstybių okupacija niekuo nesiskiria nuo Kuwaito okupacijos.

Lyga šiam uždaviniui vykdyti tikisi susilaukti artimo bendradarbiavimo iš centrinių baltų organizacijų, o pasisiekimui užtikrinti angažuoti įtakingą teisininkų firmą Williams & Jensen Washington.

2. Išrūpinti Lietuvai, Latvijai ir Estijai tiesiog teikiamą humanitarinę pagalbą, ku-

rios dėl tam tikrų priežasčių buvusiame kongrese gauti nepasisėkė.

3. Su Amerikos vyriausybės intervencija atgauti Amerikos ir kitiems Vakarų žurnalistams teisę laisvai lankytis Baltijos šalyse.

Baltų Laisvės lygos įsitikinimu, kongresiniai apklausinėjimai galėtų palengvinti ir kitų dviejų uždavinių įgyvendinimui. Todėl Lyga apklausinėjimų suorganizavimui pramačius investuoti "Operation Independence" projektui gautų aukų dalį.

Kongresmanas Cox visus tuos uždavinius pažadėjo paremti. Taip pat, delegacijai prašant, pažadėjo asmeniškai kreiptis į prez. Bush ir įtikinėti jį, kad išpėtų Gorbačiova, jog agresija prieš Baltijos valstybes nebus toleruojama. Laišką jis parašys ir Gorbačioviui.

Kongresmanas Cox prašė delegaciją nuolat jį informuoti apie naujausius įvykius Baltijos šalyse.

Žurnalistų reikalu 101-me Kongrese Cox buvo įnešęs rezoliuciją (HR 313) ir suradęs 159 rėmėjus, bet jos praveisti nebepasėjo. Sausio 3 susirinkus 102-jam Kongresui, jis pažadėjo tą pačią rezoliuciją, tik kitu numeriu, tuoj pat pateikti.

Delegacijoje dalyvavo Baltų Laisvės lygos pirmininkė Angelė Nelsienė (kuri yra JAV LB tarybos prezidento ir Vakarų apyg. pirmininkė), Estijos garbės konsulas Jaak Treiman ir Amerikos Latvių sąjungos c.v. pirmininkas Valdis Pavlovskis. Delegacijai vadovavo Angelė Nelsienė. Pokalbį stebėjo keli vietos laikraščiai, radijo ir TV žurnalistai. Tą patį vakarą apie susitikimą buvo pranešta radijo ir televizijos laidose, o trumpesni pranešimai ir ilgesni straipsniai jau pasirodo Orange County spaudoje.

A.A. Alfonsas Valavičius

Velniška istorija...

Vladas Vijeikis

Kartu su dypukais į Chicago atsikraustęs velnias, pagaliau nusileido savo giminiui Lietuvoje prašymams ir pasikvietė į Ameriką. O tas, dabar gerokai pasenęs velnias, buvo gerai įsitaisęs. Gyveno turtingo daktaro palociuje. Visokias velniavas po Chicago išdarinėjo, bet savo lyg ir ofisą, lyg ir gyvenvietę turėjo daktaro ištaiginguose namuose. Pasiskolines iš raganos šluotą labai greit parsigabeno giminaitį į savo buveinę.

Amerikos velnias pasisodino savo svečią prie puikiai įrengto baro. Lentynos buvo nukrautos gražiausiais buteliais, kurie mėtė vaivorykščių spindulius nuo besisukančių spalvotų lempų. Velnias paėmė gražiausią butelį ir pripylė svečiui.

– Gerk. Geriausias skacius. Dvidešimt penkių metu amželio sulaukęs.

– Puiku. Tai bent atsigavinsiu. Nusibodo man Lietuvoje samagoną gerti. Sriubtelėjęs keletą gurkšnelių velnias paleido ugnies kamuolį iš gerklės. Vos sofos neuždegė.

– Ką tu čia man duodi? Tai paprasčiausias skacius.

– Matau, kad tu mano

mielas giminaiti, esi stiprus žinovas alkoholio srityje.

– Specializuojusi šioje srityje, – kukliai pareiškė svečias.

– Matai, čia mano išmone. Aš tą poną įkalbėjau ant prasto skačiaus užlipinti brangaus gėrimo etiketes. Sumaišo su selceriu, tai niekas neatskiria. O čia vis jau viena nuodėmėlė į mano aruodą.

– Menkniekis – pareiškė svečias velnias – pas mane Lietuvoje komunistai savo etiketes keičia. Čia tai bent dušiagauda.

– Bet girdėjau yra tokių, kurie liko Maskvai ištikimi.

– Su tais neprasidedu. Tie Maskvai dušias pardavę. Kokia iš jų nauda? Sąžiningai laikosi savo įsitikinimų. Tegul angelai aplink juos sukinėjasi. O ką daugiau čia Amerikoje beveiki? Visi velniai labai nori pas tave atvažiuoti.

– Gerai, kad priminei apie atvažiuojančius. Aš saviškes dušias gundau. Nupirk savo giminei automobilį. Mažiau išgalinčius prikalbu, kad bent kompiuterį nupirktų. Čemodanus prikimšti nesunku prikalbėti.

– Na, ir kas iš to? – šis

velnias netik nebuvo kantrus, bet ir menkai susivokiąs ilgose nuodėmių distancijose.

– Nesupratai. Parsivežęs tokias gėrybes giminių tarpe sukelia baisiausią pavydą. Greit susitiksi tokių daugybę pekloje. Bus lengva atpažinti. Bus pažaliavusiais veidais. O Dievo įsakymuose aiškiai pasakyta. "Nepavydėk nei moters nei jaučio nei asilo kaimyno savo".

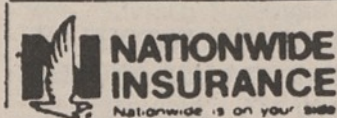
– Na, ir gudrus tu velnio vaike. O Lietuvoje įsitikinę, kad amerikiečiai kvaili, tik turtingi. Bet pakeiskime temą. Kaip tau sekasi moterų tarpe?

Amerikietis velnias nors jau buvo gerokai pražilęs, bet moteriška tema dar vis buvo jo programoje.

– Moterys mano silpnybė. Aš joms iš Lietuvos švelniai kuždu į ausį. "Pažiūrėk, kiek čia senukų ištroškusių moteriškų glamonėjimų. Vienas kitas glamostėlis ir sutirps tavo glėbyje. Pora mėnesių ir būsi turtinga." Viena kita paklausė ir dabar gyvena puikiai. Senukai šaukiasi Dievo, o kiti manęs. Rėkia: apgavo! O aš jiems sakau: norėjai nuodėmingai senatvėje dar pagyventi, tad ir turi. Dabar kūnu jau nebesmaguriausi. Beliko tik akys. Be dolerių niekas tavęs neglamonės.

Velnias iš Lietuvos buvo gana tiesus, tad atsikosėjęs sako:

– O ką tu man, dėdule, duosi? Rodosi esi mano dė-

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIO** apdraudos įstaigą — 6028 Mayfield Road, Suite 10, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti (216) 442-6810.

dė. Tik nežinau iš kurios pusės. Pekloje baisiai netvaringai knygas veda.

– Duočiau tau keletą dušių. Pažiūrėsiu, gal sužvejosiu. Bet baisiai kratosi. Nenori į Lietuvą važiuoti. Tegul tą kūną, kuriame aš gyvenau užpila sauja lietuviškų žemių. Tad kam man į Lietuvą važiuoti? Bet atsiras. Per tą savaitę atostogų gal ką ir surasime.

– Nenusimink, dėdule.

Aš turiu tris mėnesius atostogų ir dar galiu pratęsti.

Čia amerikietiškas velnias šiek tiek sunerimo. Trys mėnesiai ir dar! Net jam vienas ragas suskaudo. Teks gerai pasisukinėti, kad įkalbinti savasias dušias į kokias pelningas sukybes.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

AMERICAN EXPORT - IMPORT INC.
Chicago, Ill. 60641, U.S.A.
CANADIAN EUROPEAN EXPORT - IMPORT CO.
404 Rensselaers Ave. Toronto, Ontario, Canada M6R 2M9
Tel. (416) 534-3860 Fax (416) 533-4910

**UKRAINE - LITHUANIA - LATVIA - ESTONIA
BYELORUSSIA - MOLDAVIA - CRIMEA
LENINGRAD, MOSCOW**

ABSOLUTE NOVELTY - NEVER DONE BEFORE

- Guaranteed lowest priced home parcel delivery
 - reliable, tested service
- All costs included in the price of the shipment
 - receiver does not pay anything
- We send parcels with used and new clothing minimum 5kg or 12lbs. NO MAXIMUM LIMIT.
- Standard food parcels - regular and express, delivery in 2 - 3 weeks
- Money forwarding directly to the addressee
 - hand to hand delivery available
- Flower delivery service provided
- Medical Insurance for visitors (\$121.50 for 3 months) to Canada only.
- Car sales in the U.S.S.R.

In view of the difficult situation in your homeland we are lowering the price of shipment and service in the U.S.A. as much as possible.

Addresses of our authorized dealers

U.S.A.	CANADA
R&R INTERPOSTAIR CO. 1055 BROADWAY, BUFFALO N.Y. 14212 TEL. (716) 894-9880	PIAST ENTERPRISES LTD. 121 RONSSEVALLES AVENUE TORONTO, ONTARIO M6R 2K9 TEL. (416) 531-0700
UKRAINIAN GIFT SHOP 11750 MITCHELL, HAMTRAMCK MI 48212, DETROIT TEL. (313) 892-0583	ARKA LONDON 680 DUNDAS ST. E. TEL. (519) 438-5271
BOMAR INC. 4784 1/2 W. BELMONT AVE. CHICAGO 00641 (ILL.) TEL. (312) 738-3138	BIG WIN CENTER 780 BRANT ST. BURLINGTON, ONT. TEL. (416) 639-7547
	KAZAN TRADING CO. 83 SHANLEY ST., KITCHENER, ONT. TEL. (519) 743-7653
	SILESIA CO. 37 HELLEMS AVE. WELLAND, ONT. TEL. (416) 734-4487

**DVI KELIONĖS Į LIETUVĄ
PER RYGĄ
IŠ BOSTONO ir NEW YORKO**
– lėktuvo kainos ten ir atgal.

\$801.00 PER KOPENHAGĄ:

Sąlygos: Oro bilieto pirkimas 30 dienų prieš išskridimą;
Kelionės ilgis: mažiausiai 7 dienos, ilgiausiai 21 diena.

\$855.00 PER HELSINKI:

Sąlygos: Oro bilieto pirkimas 21 dieną prieš išskrendant;
Kelionės ilgis: mažiausiai 7 dienos, iki 90 dienų.

Šiais skrydžiais gali pasinaudoti asmenys vykstą į Lietuvą su iškvietais ir tie, kurie nori keliauti privačiai.

NAUJOS KELIONĖS Į LIETUVĄ
\$1145 iš Bostono ir New Yorko

Sausio 13 d. iki sausio 21 d.

Vasario 16 d. kelionė
Vasario 10 d. iki vasario 18 d.

Šv. Velykos Lietuvoje
Kovo 24 d. iki balandžio 1 d.

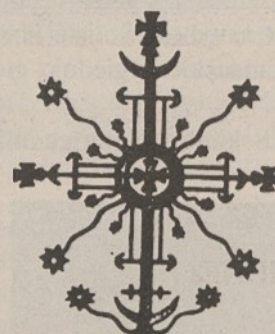
Visos kelionės yra 9 dienų: 7 naktys Vilniuje.
SAS oro linija per Rygą.

Tomis pačiais išvykimo datomis yra ir dviejų savaitių kelionės

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams, kreipkitės į

BALTIC TOURS

77 OAK ST., SUIT 4 • NEWTON, MA 02164
Tel. 617 / 965-8080 • Fax 617 - 332 - 7781

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

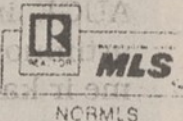
RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

• **ALT S-gos** Clevelando skyriaus metinis susirinkimas įvyks 1991 m. sausio 20 d., sekmadienį, 4 val. p.p. Lietuvių Namuose Čiurlionio kambary. Bus svarbūs pranešimai ir naujos valdybos rinkimai.

Valdyba kviečia visus narius ir bendraminčius gausiai dalyvauti.

• **GRAŽINA IR KALVIS KAMPE**, Clevelande, užprenumeravo Dirvą savo sūnui Petriui Kampe. Sveikiname naują skaitytoją.

• **LKVS "RAMOVĖ" CLEVELANDO SKYRIUS** Dirvai paremti per E. Pranc-

kų atsiuntė auką 25 dol. Ačiū.

PARENGIMAI

• **VASARIO 9**, Pilėnų Tn. skautų tradicinis "Blynų balius". Rengia Pilėnų Tn. skautų tėvų komitetas.

• **VASARIO 17**, Vasario šešioliktosios minėjimas. Pradžia 4 v.p.p. Rengia ALT ir LB.

• **KOVO 17**, Skautijos rengiamas Kaziuko Mugė.

• **BALANDŽIO 7**, Šv. Jurgio parapijos Atvelykio Stalas.

• **BALANDŽIO 13-14 d.d.**, Clevelando ateitininkų šventė.

• **GEGUŽES 5**, Lietuvos Valstybinės Operos solistų Virgilijaus NOREIKOS ir Irenos MILKEVIČIUTĖS koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia Lietuvių Fondas, talkinant LB Clevelando apylinkės valdybai.

Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos Clevelande mokiniai atlieka kalėdinę programą. V. Bacevičiaus nuotr.

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

J. Spakevičius, Westwood	10.00
Kun. J. Žvirblis, Grand Rapids	25.00
J. Grauzinis, Chicago	25.00
A. Kazilis, Colgan	10.00
J. Dabrega, Brockton	10.00
VI. Stropus, Chicago	15.00
Ch. Bogušas, Middlebury	10.00
J. Macenas, Chicago	10.00
P. Paliulis, Cambridge	10.00
Ed. Capas, Pompano Beach	200.00
J. Užupis, Worth	5.00
V. Petraitis, Etobicoke	10.00
V. Bagdonavičius, Phila	5.00
V. Balsys, Toronto	20.00
K. Kaulinis, Phila	15.00
P. Jonikas, Riverside	25.00
Dr. A. Čepulis, Willoughby	25.00
J. Cukuras, Chicago	25.00
K. Damijonaitis, Deerfield	5.00
J. Lendraitis, Palos Hts	25.00
A. Leparskas, Warren	10.00
V. Česnavičius, Richmond Hill	10.00
A. Jurjonas, Chicago	10.00
D. Misiulis, Lockport	5.00
V. Vaičaitis, Myrtle Beach	25.00
M. Narbutaitis, Brecksville	5.00
K. Adomavičius, Centerville	10.00
G. Aras, Cleveland	5.00
LKUS Ramovė Clevelando Skyrius	25.00
A. Drasutis, Chicago	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• **KUN. JONAS ŽVIRBLIS**, Grand Rapids, Mi., prieš dešimtmetį dar rašinėjęs straipsnius Dirvai, dabar senųjų kunigų poilsio namuose, nesiskiria su Dirva ir jai paremti prie prenumeratos pridėjo auką 25 dol. Ačiū. Linkime stiprios sveikatos.

• **JUOZAS GRAUŽINIS**, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **PETRAS IR ONA JONIKAI**, Riverside, Ill., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **ROMA IR DR. A ČEPULIAI**, Willoughby Hills, Oh., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

Clevelando Skautijos surengtose Kūčiose programą atlieka: Gelažius, Beržinkas, Bublytė, Dunduras, Rimas ir Linas Biliūnai, ir Gelažytė. V. Bacevičiaus nuotr.

A. A.

ONAI EIMUTIENEI

mirus, jos sūnui VAIDEVUČIUI, dukrai VIRGINIJAI, jų šeimoms ir artimiesiems reiškiamo užuojautą

*Gražina Raimondas
ir Petras Kudukiai*

ADAI REPČYTEI-PETRAUSKIENEI

mirus, jos sūnų VIKTORĄ, seseris AUGĘ ir ALDONĄ, taip pat visus artimuosius, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

*Vytautas ir Janina
Januškliai*

Clevelando Skautijos surengtose Kūčiose ... V. Bacevičiaus nuotr.

• **JANINA CUKURAS**, Chicagoje, atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **JURGIS IR GAILĖ LENDRAIČIAI**, Palos Heights, Ill., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **ŠARŪNAS VALIUKĖNAS**, Springfield, Ill., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **VINCAS VAIČAITIS**, Myrtle Beach, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

Taupa

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.

Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.

Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuošimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitas, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

DIRVA

LTN METINIS SUSIRINKIMAS

Nesenai įvykusiame Chicagos Lietuvių Tautinių Namų direktorių tarybos posėdyje, išrinkta nominacijų komisija: Vita Girdvainienė, Vida Momkutė ir Stasys Virpša, kurių uždavinys yra pateikti visuotiniam narių susirinkimui, kandidatus į direktorius naujai kadencijai.

Tautinių namų nariai, turintieji kandidatus į direktorius, prašomi susižinoti bile su kuriuo nominacijų komisijos nariu. Metinis narių susirinkimas šaukiamas 1991 m. balandžio 20 d. nuosavuose namuose.

NAUJA SKYRIAUS VALDYBA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicagos skyriaus metinis susirinkimas įvyko 1990 m. gruodžio 1 d.. Susirinkimas praėjo darnioje nuotaikoje, pirmininkaujamas vald. pirmininkės Matildos Marcinkienės, sekretoriaujant Irenai Vaitkienei. Išklausa valdybos ir revizi-

jos komisijos pranešimai, patvirtina jų apyskaitas, pareikšta padėka. Išrinkta naujai kadencijai valdyba: Matilda Marcinkienė pirmininke, Ignas Andrašiusas vicepirmininku, Verutė Lenkevičienė išdininke, Elenora Valiukėnienė sekretore, Kazimieras Rožėnas ir Petras Vėbra vald. nariais. Pirmininkės adresas: M. Marcinkienė, 4607 West 88th Street, Hometown IL., 60456. Tel. (708)-499-2172.

• **JAV LB ŠVIETIMO TARYBOS** paskelbtas vajušvietimo reikalams dar neužsibaigęs. Iš LB Brighton parko apylinkės pirm. Salomėjos Daulienės gauta JAV švietimo reikalams \$944.00 ir iš apylinkės "Dovana Lietuvai" fondo \$1,000.00 skiria Lietuvos moksleiviams trūkstančių reikmenų įsigijimui. Švietimo tarybos pirm. Regina Kucienė tarėsi su Lietuvos Švietimo ministru Dariu Kuoliu, jam lankantis Chicagoje, reikmenų paskirstymu Lietuvos mokykloms.

Lietuvos prezidento Vytauto Landsbergio ir ponios sutikimas Dulles aerodrome gruodžio 9 d. A. Pakštienės nuotr.

• **BALFO DETROITO SKYRIAUS** valdyba per išd. Vladą Stašką Dirvai paremti atsiuntė auką 20 dol. Ačiū.

• **LIETUVOS SAJŪDŽIO** Kauno tarybos vardu sekretorius A. Vaišnoras atsiuntė sveikinimą Dirvos redaktoriui V. Gedgaudiui ir visam kolektyvui, linkėdamas sėkmės 1991 metuose. Ačiū už sveikinimą ir linkėjimus.

• **LIETUVOS ŽURNALISTŲ SAJUNGA** atsiuntė Dirvai sveikinimą su geriausiais linkėjimais naujuose 1991 metuose. Ačiū.

• **SAULIUS STOMA**, Lietuvos Aido vyr. redaktorius, atsiuntė Dirvai sveikinimą, linkėdamas sėkmės Naujuose Metuose! Ačiū.

• **STASYS KAŠAUSKAS**, Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatas, dalyvaus Korp. Neo -Lithuania ruošiamoje profesijų konferencijoje, kuri įvyks Olympia Resort 18-21 d.d.

• **EDMUNDAS IR JAD-VYGA ČAPAI**, buvę clevelandiečiai, dabar gyvena Floridoje, Pompano Beach, atsiųgindami už spausdintus skelbimus, Dirvai paremti prisidėjo auką 200 dol. Ačiū.

Gražina Landsbergienė, gruodžio 10 d. Washington, tarp Valstybės departamento pareigūnų. Kairėje S. Smith ir dešinėje Paul Goble.

Gražinos Landsbergienės apsilankymas gruodžio 10 d. Bolling Air Force bazėje. Iš kairės: D. Lozoraitienė, brigados gen. J. L. Vick ir G. Landsbergienė. A. Pakštienės nuotr.

Penkeri metai be Savanorio Kūrėjo,
Dipl. miškininko

MYKOLO GURECKO

1986 m. sausio 19 d. Palos Verdes Estates, CA. amžinybėn iškelia vo žinomas Lietuvos miškininkas; tautinės srovės veikėjas, vienas iš kūrėjų Jaunosios Lietuvos Korp., Dotnavoj. Dirvos bendradarbis, bei rėmėjas Mykolas Gureckas.

Šimet Dirvai švenčiant Deimantinę sukaktį a.a. Mykolo šeima jo atminimui siunčia paramą Dirvai \$75.00.

Prisiminimo mišios bus atlaikytos Jezuitų bažnyčioj, Čicagoje.

Elena - Liusė Gureckienė
Sūnūs: Gintaras ir Indris

Palos Verdes Estates. CA.

PIRKDAMI AR PARDUODAMI NAMUS FLORIDOJE

Ft. Lauderdale ir kitose Atlanto apylinkėse, kreipkitės pas EDMUNDĄ ČAPĄ, Century 21 - Choice Realty. Tel. (305) 943-0946 arba 1-800-462-3028.

• **ROMAS PUKŠTYS**, TRANSPAK firmos savininkas, praneša, kad vėl važiuoja į Lietuvą vasario mėn. pradžioje.

Pinigai pervedami doleriais jūsų gimimėms.

Pigiai perkami nauji automobiliai.

Atsiskaityti iki vasario 6 d.: TRANSPAK, 2638 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Tel. (312) 436-7772.

A. A.

POVILAS S. ČEČKUS

Pranešame gimimėms ir pažįstamiems, kad š.m. sausio mėn. 2 d., Annapolis ligoninėje po ilgos ir sunkios ligos mirė Povilas S. Čėčkus, sulaukęs 78 m. amžiaus. Gyveno Dearborn Heights, Michigan.

Paliko žmoną Birutę J. Šaulytę Čėčkienę, Lietuvoje seserį Oną Juškienę, ir daug kitų giminių Lietuvoje ir Amerikoje.

Velionis priklausė Tautos Fondui, Balfui, Fronto Bičiuliams, Amerikos Lietuvių Architektų ir Inžinierių Sąjungai, Lietuvoje - Atėtininkams.

Sausio mėn. 3 dieną, po gedulingų šv. mišių Dievo Apvaizdos bažnyčioje, velionis buvo palaidotas Holy Sepulchre kapinėse, Southfield, Michigan.

Laidotuves tvarkė laidotuvių direktorė Yolanda M. Zaporackienė, tel. 313-554-1275.